

Anslagsbelastning och prognoser för Pensionsmyndighetens anslag

Budgetåren 2021–2024

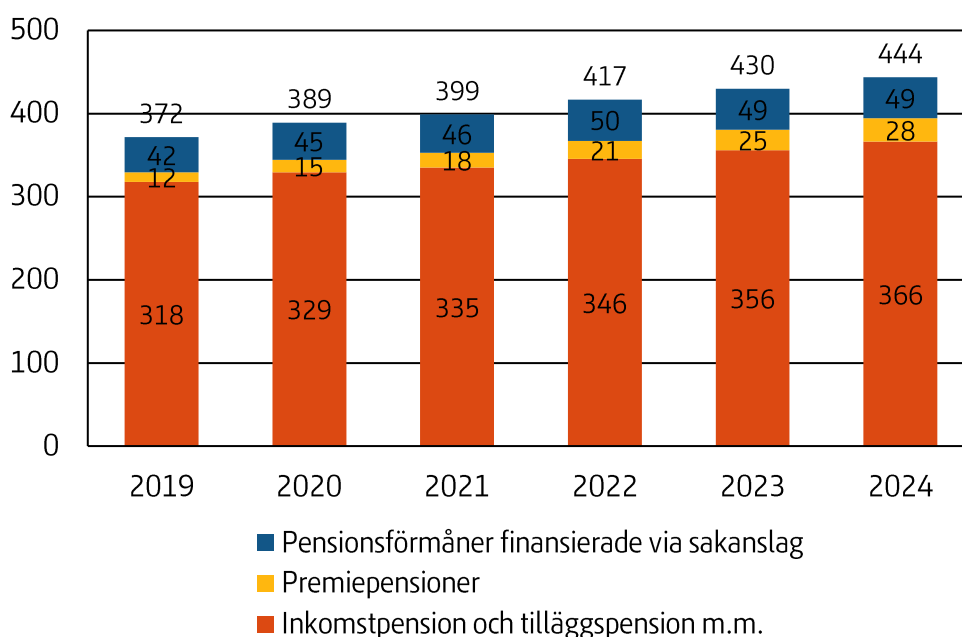
PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

Anslagsbelastning och prognoser för Pensionsmyndighetens anslag	1
Budgetåren 2021–2024.....	1
Sammanfattning	1
Administrationskostnader.....	2
Inledning.....	4
Uppdrag.....	4
Prognosunderlag.....	5
Prognoser för inkomstindex och balanstal.....	7
Följsamhetsindexering och basbelopp	12
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	14
1:1 Garantipension till ålderspension	14
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna.....	17
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	20
1:4 Äldreförsörjningsstöd.....	23
1:5 Inkomstpensionstillägg.....	26
2:1 Pensionsmyndigheten	28
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	47
1:5 Barnpension och efterlevandestöd	47
1:7 Pensionsrätt för barnår.....	50
Ålderspensionssystemet vid sidan om statens budget.....	52

Sammanfattning

I diagrammet nedan redovisas utgiftsutvecklingen 2019–2024.

De totala utgifterna förväntas öka enligt prognosen, från 372 miljarder kronor år 2019 till 444 miljarder kronor år 2024. Utgifterna ökar främst som en följd av att antalet ålderspensionärer ökar och att pensionerna ökar nominellt. Den nya förmånen inkomstpensionstillägg bidrar också till ytterligare utgiftsökning från och med september 2021. Antalet ålderspensionärer med inkomstpension eller tilläggspension beräknas öka från 2,3 miljoner i december år 2020 till 2,4 miljoner år 2024.

Nedanstående tabell visar prognosen för indexeringen av inkomstpensionen för respektive år. Från de antaganden som gjorts avseende inkomstindex/balansindex beräknas följande förändringar för inkomstpensionerna (och tilläggspensionerna efter 65 år):

Förändring av inkomstpensioner, procent

	2021	2022	2023	2024
Maj-prognos	+0,5	+0,8	+2,0	+1,0
Juli-prognos	+0,5	+1,4	+1,2	+1,2

Inkomstpensionen beräknas att öka med 1,4 procent 2022 vilket är högre än föregående prognos. Beräkningen baseras på Konjunkturinstitutets (KI) prognos från juni. Konjunkturinstitutet har justerat upp prognosen för summa pensionsgrundande inkomster 2021 jämfört med föregående prognos. För år 2022 har Konjunkturinstitutet justerat ned prognosen för summa

pensionsgrundande inkomster jämfört med föregående prognos. Det påverkar att följsamhetsindexeringen blir lägre för 2023.

Prisbasbeloppet, som bland annat påverkar garantipensionen, ökar med 0,6 procent 2021.

Antalet ålderspensionärer ökar under prognosperioden vilket har en höjande effekt på antalet som får bostadstillägg eller garantipension. Indexeringen av pensionen medför att garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd räknas om. Antalet som erhåller bostadstillägg eller garantipension kan också påverkas något av indexeringen av pensionerna då ökad pension minskar storleken på dessa förmåner och omvänt. Antalet med garantipension och bostadstillägg beräknas under prognosperioden öka svagt.

Prognosen för balanstalet har lämnats oförändrad jämfört med föregående prognos och är alltså baserad på de antaganden som gällde i april.

Förändring av utgiftsprognos

Prognosen för inkomstindex har höjts för 2022 vilket ger ökade utgifter för inkomst- och tilläggs pension men har en sänkande effekt på utgifterna för bland annat bostadstillägg och garantipension. För år 2023 har prognosen för inkomstindex sänkts. Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2023–2024 vilket höjer utgifterna bland annat för garantipension.

Prognosen av utgifterna för ålderspension har höjts med 1,7 miljarder kronor år 2022 och sänkts med 1,1 miljarder kronor 2023 jämfört med föregående anslagsuppföljning, främst på grund av ändringar i prognosen för inkomstindex. Prognosen för utgifterna för premiepension är i princip oförändrade sedan föregående prognos.

Utgifterna för bostadstillägg 2021 är höjda med 56 miljoner kronor med anledning av att det har varit relativt höga retroaktiva utbetalningar för de senaste månaderna. Tilläggsanslag behövs för 2021 eftersom ett underskott från år 2020 medför att anslagskrediten överskrids.

Prognosen för barnårsvård är sänkt för samtliga år 2022–2024 som en följd av SCB:s senaste befolkningsframskrivning där det antas ett betydligt lägre antal barn i åldrarna 0–4 år jämfört med tidigare framskrivningar.

Prognosändringarna för övriga förmåner kan betraktas som relativt små bortsett från de förändringar som orsakas av ändrade prognoser för inkomstindex och prisbasbeloppet.

Administrationskostnader

Anslagsprognosen för åren 2021-2023 är oförändrad sedan föregående prognostillfälle och överensstämmer med anslagstilldelning i regleringsbrevet 2021 respektive aviserade medel i senaste budgetpropositionen (BP21) för övriga år under perioden.

Konsekvenser av anslagsnivåerna i denna prognos beskrivs under avsnittet 11.2:1 Pensionsmyndigheten, *De totala administrationskostnaderna*, längre fram i denna rapport. Där finns även beräkningar av myndighetens faktiska medelsbehov för att säkerställa verksamheten inom våra befintliga uppdrag,

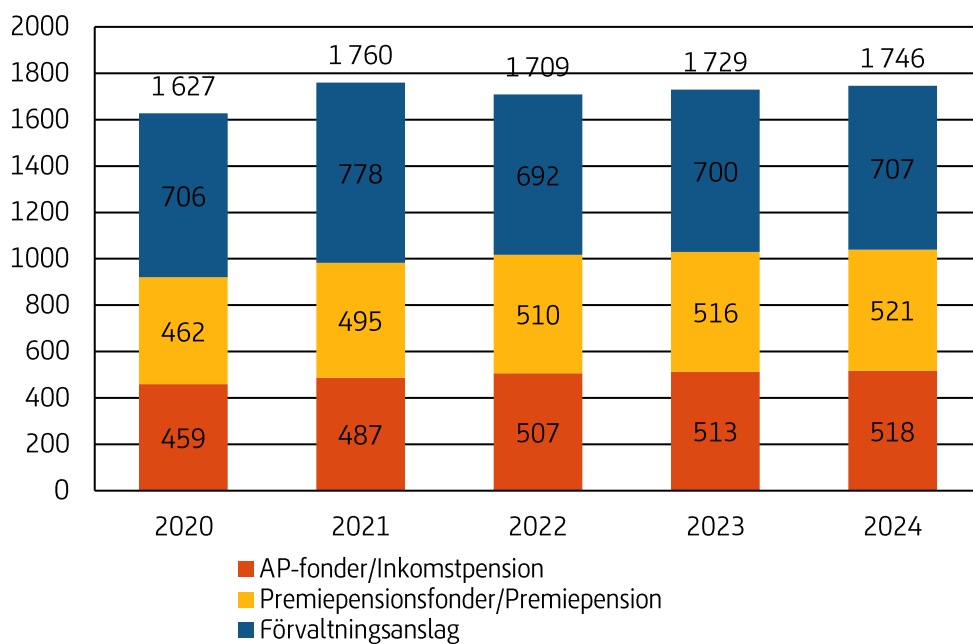
dvs. beräknat behov av ytterligare medel utöver de som redovisas i prognosuppgifterna.

I denna prognos har vi fortsatt inte tagit hänsyn till eventuella konsekvenser inom följande områden där utredning, beredning etc. pågår:

- Reformeringen av fondtorget, steg 2
- Utredningen om fondtorgets förvalsalternativ
- Garantipensionsutredningen
- Beloppsgräns för att utreda återkrav

Nedan följer en sammanställning av Pensionsmyndighetens administrationskostnader så som de är angivna i prognosen.

Administrationskostnader i löpande priser åren 2021–2024

Inledning

Enligt regleringsbrev för budgetåret 2021 ska Pensionsmyndigheten redovisa utgiftsprognoser för 2021–2024 i statens informationssystem Hermes. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till statsbudgeten. De antaganden som ligger till grund för prognoserna ska redovisas. Prognoserna ska lämnas i löpande priser.

Denna rapport är svar på regeringsuppdraget och redovisas genom inrapportering i Hermes.

Uppdrag

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2021 ska följande redovisas:

- preliminärt utfall för 2020 för samtliga anslag och anslagsposter samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget (endast den 5 februari)
- belastning på samtliga anslag och anslagsposter redovisat totalt samt fördelat per månad (redovisas inte den 5 februari)
- prognoser för 2021 för samtliga anslag och anslagsposter samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, redovisat totalt samt fördelat per månad
- beräkningar av samtliga anslagsnivåer och anslagsposter samt utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2022–2024
- prognoser för balanstalet för 2022–2024
- prognoser för inkomstindex för 2022–2024
- förklaring till och analys av utfall i samband med förändringar i prognoser
- beskrivningar av eventuella förändringar av prognosmodeller
- prognosen för ackumulerad skuld till Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit enligt 7 kap. 4 § budgetlagen (2011:203) och hur skulden belastar anslag, respektive AP-fonderna och premiepensionssystemet
- användningen av den särskilda krediten enligt 7 kap. 6 § budgetlagen (2011:203)

I denna rapport redovisas prognoser för åren 2021–2024 för Pensionsmyndighetens sakanslag inom utgiftsområdena 11 och 12 samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Dessutom redovisas prognoser för balanstalet och inkomstindex i ett eget avsnitt.

En sammanfattande tabell över anslagsuppföljningen inkluderande jämförelse med statens budget redovisas i bilaga 1. Utvecklingen av antal

förmånstagare, antal utbetalningar och av olika medelbelopp m.m. redovisas i bilaga 2. Månadsfördelade prognoser för år 2021 redovisas i bilaga 3.

Prognosunderlag

Pensionsmyndigheten utnyttjar det mest aktuella dataunderlag som finns tillgängligt. Detta innebär att statistik för juni har kunnat användas som underlag i prognosen. Ekonomiskt utfall för maj 2021 har använts som underlag.

Hänsyn har tagits till kända regeländringar och lagda propositioner med lagförslag. Däremot har hänsyn inte tagits till av regeringen aviserade regeländringar för vilka lagförslag saknas eftersom det då inte finns underlag för beräkningar.

De makroekonomiska antaganden om löneutveckling, prisbasbelopp med mera som använts i beräkningarna anges i bilaga 2. Dessa antaganden har erhållits från Konjunkturinstitutet (KI) juni 2021. För inkomstindex, inkomstbasbelopp och balanstal har dock Pensionsmyndigheten gjort egna prognoser. Till beräkningarna har vidare SCB:s befolkningsprognos från april år 2021 använts.

Balanstalets utveckling är osäker vilket bland annat beror på svårigheterna att bedöma börsutvecklingen och därmed också hur AP-fonderna kommer att utvecklas. Pensionsmyndigheten väljer därför att presentera tre alternativa beräkningar för balanstalet.

Hur de olika makroekonomiska förutsättningarna påverkar utgifterna redovisas under respektive anslag. Där redovisas även hur förändrade antaganden kan påverka utgiftsprognoserna i olika riktningar.

Kontaktpersoner

Anslag

Kontaktperson

Anslag		Kontaktperson
Prognoser för inkomstindex och balanstal		Stefan Granbom Erik Granseth Karl Birkholz
11.1:1	Garantipension till ålderspension	Stefan Granbom
11.1:2	Efterlevandepensioner till vuxna	Karl Birkholz
11.1:3	Bostadstillägg till pensionärer	Stefan Granbom
11.1:4	Äldreförsörjningsstöd	Stefan Granbom
11.1:5	Inkomstpensionstillägg	Jesper Lorentz
11.2:1	Pensionsmyndigheten	Johan Söderberg
12.1:5	Barnpensioner och efterlevandestöd	Stefan Granbom
12.1:7	Pensionsrätt för barnår	Jesper Lorentz
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten		Jesper Lorentz

Samtliga kan nås på telefon 0771-771 771

Prognoser för inkomstindex och balanstal

Enligt regleringsbrevet för Pensionsmyndigheten ska prognoser lämnas för balanstalet och inkomstindex för 2022–2024.

Inkomstindex baseras på förändringen av genomsnittlig pensionsgrundande inkomst mellan två år. Pensionsgrundande inkomster (PGI) som överstiger 0,423 prisbasbelopp ingår för individer som är mellan 16–64 års ålder. Både inkomster över och under det så kallade avgiftstaket på 8,07 inkomstbasbelopp ingår i inkomstmättet.

Inkomstindex för åren 2022–2024 är beräknat utifrån Konjunkturinstitutets prognos för summa PGI. Pensionsmyndigheten har gjort en prognos för antal med PGI som baseras på Konjunkturinstitutets prognos för sysselsättning samt SCB:s befolkningsprognos och har därefter färdigställt prognosen för inkomstindex för åren 2022–2024. Den antagandebild som använts till prognoserna finns i bilaga 2.

Inkomstindex för år 2021 är 186,52 vilket innebär att indexet ökar med 2,2 procent jämfört med år 2020. Prognos för de olika delarna i inkomstindex redovisas nedan.

Tabell 1. Prognos pensionsgrundande inkomst (PGI)

Förklaringspost	Utfall			Prognos			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Summa PGI (miljarder kronor)	1 729	1 811	1 871	1 908	1 990	2 063	2 135
Procentuell utveckling	4,2	4,3	3,3	2,0	4,3	3,7	3,5
Antal med PGI (tusental)	5 376	5 431	5 450	5 419	5 455	5 505	5 550
Förändring (tusental)	+78	+55	+19	–30	+73	+46	+34
Snittinkomst (tusental kronor)	323	334	343	352	362	372	383
Procentuell utveckling	2,7	3,3	2,9	2,5	3,0	2,8	2,8

Utvecklingen av antalet personer i åldern 16–24 som arbetar och som når över inkomsten på 0,423 prisbasbelopp per år har relativt stor betydelse för antalet med pensionsgrundande inkomst. Antalet med pensionsgrundande

inkomst för dem som är äldre förändras inte så mycket från år till år. De yngre har i regel låga inkomster. Under senare år har befolkningen ökat. Sysselsättningen har ökat under senare år men under pandemin 2020 har antalet sysselsatta minskat. Antalet med pensionsgrundande inkomst har därför ökat de senaste åren fränsett 2020 där antalet förväntas ha minskat.

Summa PGI styrs främst av lönesummeutvecklingen men till viss del även av prisbasbeloppets utveckling eftersom prisbasbeloppet påverkar många socialförsäkringar.

Jämfört med föregående anslagsuppföljning är prognosen för inkomstindex höjd för år 2022. Den främsta anledningen är att summa PGI för 2021 är högre vilket ger en högre genomsnittsinkomst.

Tabell 2. Prognos inkomstindex

	Fastställda inkomstindex				Prognos		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Procentuell förändring av inkomstindex	1,5	3,1	3,8	2,2	3,0	2,8	2,8
Inkomstindex, ny prognos	170,73	175,96	182,58	186,52	192,18	197,55	203,15
Inkomstindex, föregående prognos					190,98	197,89	203,04

Prognosen för *balanstalet* är oförändrad jämfört med föregående prognos och är alltså baserad på de antaganden som gällde i april.

Balanstalet består av tre komponenter, avgiftstillgång, AP-fondernas fondkapital samt pensionsskuld.

Ett gemensamt antagande har gjorts för utvecklingen av aktiekurserna. Det är nödvändigt att göra ett sådant antagande för att kunna beräkna AP-fondens ställning och därmed balanstalet. Vid beräkningen antas att aktier ger en överavkastning i förhållande till korta räntor på 3,5 procent, inklusive utdelningar. Av dessa 3,5 procent förväntas ungefär 2,5 procentenheter komma från utdelning och ungefär 1 procentenhet från realiserad avkastning. Korta räntor förväntas bidra med ungefär 0 procent avkastning. Avkastningsantagandet är behäftat med mycket stor osäkerhet och bör inte betraktas som en ”prognos”. Även två alternativa antaganden har gjorts för kursutvecklingen för att illustrera hur detta antagande påverkar balanstatsprognosen. De övriga två alternativen ska ses som en känslighetsanalys om hur balanstalet påverkas av antagandet om aktiekursernas utveckling. I det optimistiska alternativet har antagandet höjts med tio procentenheter för

varje år jämfört med huvudalternativet och i det pessimistiska alternativet har det sänkts lika mycket.

Den tabell som följer redovisar bland annat de antaganden som gjorts för kursutvecklingen 2021 till 2022. Något antagande om kursutvecklingen 2023 och 2024 behöver inte göras eftersom balanstalet för 2024 baseras på utfallet 2022. I tabellen visas fastställt balanstal för 2021, preliminärt balanstal för 2022 och en prognos för 2023–2024. Från och med 2017 har det införts dämpade balanstal som i stället för balanstalen används vid beräkning av balansindex. Detta innebär att bara en tredjedel av balanstalets avvikelse från 1,0 påverkar balansindex. Det dämpade balanstalet redovisas endast för huvudalternativet.

Enligt beräkningarna kommer inte en ny balanseringsperiod inledas under prognoshorizonten för något av alternativen. Prognosen är osäker och det finns en risk för både en bättre och en sämre utveckling.

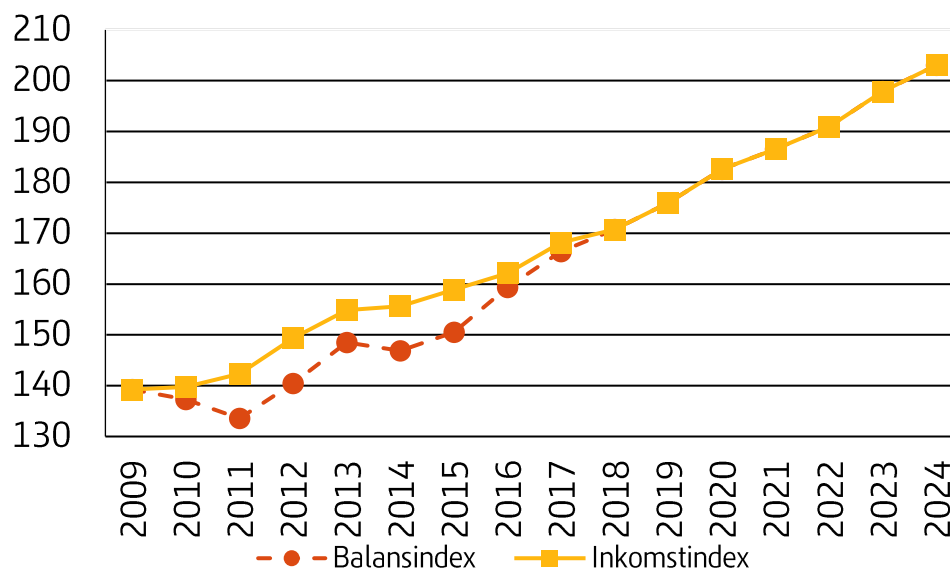
Tabell 3. Prognos för balanstal enligt de tre olika alternativen

Antagande och scenario	Utfall		Prognos	
	2021	2022	2023	2024
Aktiekursernas utveckling, %				
- Huvudalternativ	10	1		
- Optimistiskt alternativ	20	11		
- Pessimistiskt alternativ	0	-9		
Balanstal				
- Huvudalternativ	1,0802	1,0824	1,0785	1,1024
- Optimistiskt alternativ	1,0802	1,0824	1,0901	1,1272
- Pessimistiskt alternativ	1,0802	1,0824	1,0668	1,0791
Dämpat balanstal				
- Huvudalternativ	1,0267	1,0275	1,0262	1,0341

Balanstalet för 2022 är 1,0824 vilket innebär att tillgångarna var drygt 800 miljarder kronor högre än skulderna utefter förutsättningarna som gällde 2020. Det något lägre prognostiserade balanstalet för 2023, 1,0785, kan till största delen förklaras av den svaga ökningen av avgiftsinkomster för 2021, se figur 2. Detta leder till att den prognostiserade avgiftstillgången för 2021 endast är något större än för 2020, se tabell 4. Pensionsskulden väntas däremot öka till följd av inkomstindexförändringen. Prognosen för balanstalet för 2024 är 1,1024 till följd av den stora ökningen av avgiftsinkomsterna för 2022. Prognosen beror till stor del på hur kraftig den förväntade återhämtningen blir efter Corona och när den inträffar.

Diagrammet som följer visar utvecklingen och prognoser för inkomstindex och balansindex i huvudalternativet. Sedan 2018 kommer det endast att finnas inkomstindex och inte något balansindex enligt beräkningen.

Figur 1. Inkomstindex och balansindex 2009–2024

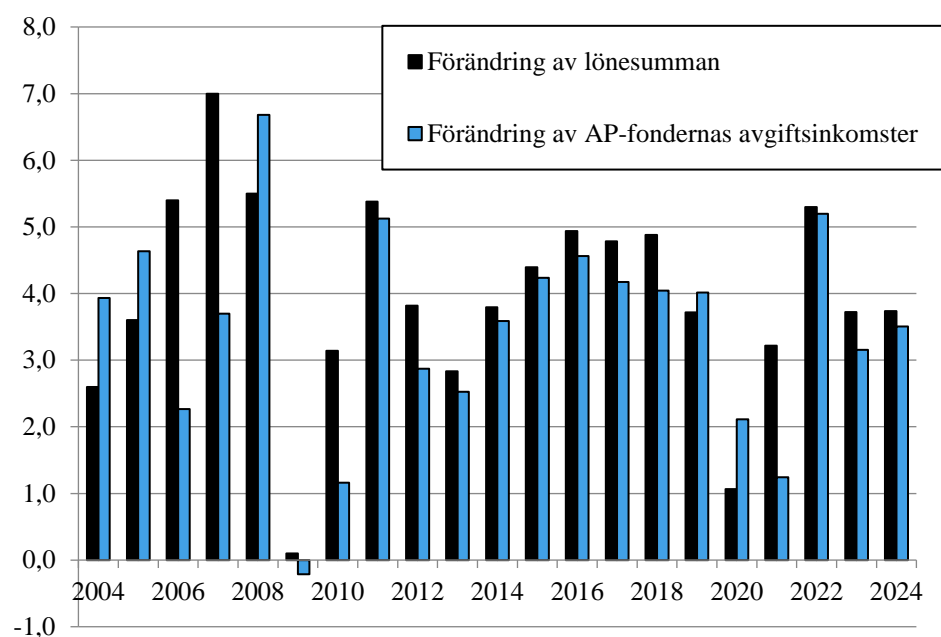

Pensionssystemets tillgångar består till största delen av avgiftstillgången vars utveckling styrs av pensionssystemets avgiftsinkomster och omsättningstiden. Avgiftsinkomsterna består av en arbetsgivaravgift och egenavgift samt en allmän pensionsavgift och en statlig ålderspensionsavgift. Arbetsgivaravgiften och den allmänna pensionsavgiften utgör tillsammans drygt 90 procent av avgiftsinkomsten och de påverkas av lönesummans utveckling. Egenavgiften kan ha en annan utvecklingstakt men den avgiften utgör bara några procent av avgiftsinkomsterna. Den statliga ålderspensionsavgiften utgör för närvarande 8–9 procent av avgiftsinkomsterna. Den påverkas till exempel av utvecklingen inom sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna. Statliga ålderspensionsavgift har ofta haft en låg men ojämna utvecklingstakt.

Den största delen av avgiftsinkomsten, arbetsgivaravgiften och den allmänna pensionsavgiften, följer utvecklingen av lönesumman medan egenavgifter och statliga ålderspensionsavgifter har haft en annan utveckling som generellt sett varit lägre. Detta medför att avgiftsinkomsterna har ökat i lägre takt än lönesumman för de flesta åren.

För prognosen ser det något annorlunda ut vilket främst beror av att den allmänna pensionsavgiften påverkas med viss eftersläpning av lönesummans utveckling. Denna effekt blir extra tydlig vid stora skillnader mellan årliga förändringstakter som för år 2020. En jämförelse mellan lönesummans utveckling och avgiftsinkomsterna redovisas i diagrammet som följer.

Figur 2. Förändring av lönesumman respektive AP-fondernas avgiftsinkomster jämfört med året innan, procent

Avgiftsinkomsten påverkas med viss eftersläpning i förhållande till lönesummans utveckling och en nedgång med 2 procent hos lönesumman ger en minskning på knappt 1 procent för avgiftsinkomsten för innevarande år. Balanstalet sjunker i sin tur med ungefär 0,85 procent vid en nedgång av avgiftsinkomsten med 1 procent.

Tabellen som följer visar de komponenter som ingår i balanstalet. Beloppen anges i miljoner kronor.

Tabell 4. Prognos för skulder, tillgångar och balanstal samt jämförelse med tidigare prognos

Balanseringsår	Utfall/prognos	Avgiftstillgång	AP-fonderna	Summa tillgångar	Pensionsskuld	Balanstal
2022	Utfall	8 893 004	1 696 441	10 589 445	9 783 246	1,0824
2023	Ny prognos	8 957 461	1 808 615	10 766 075	9 982 613	1,0785
	Föregående prognos	8 957 461	1 808 615	10 766 075	9 982 613	1,0785
2024	Ny prognos	9 397 391	1 825 373	11 222 764	10 180 617	1,1024
	Föregående prognos	9 397 391	1 825 373	11 222 764	10 180 617	1,1024

Balanstalsprognosen baseras på de antaganden som ingår i Konjunkturinstitutets prognos från 31 mars. Lönesumman, som påverkar avgiftstillgången,

har historiskt sett utvecklats med en större tröghet och eftersläpning i förhållande till BNP-utvecklingen. Under Corona-krisen har korttidsarbete också gjort att lönesumman inte sjunkit lika mycket som BNP.

Följsamhetsindexering och basbelopp

Alla inkomstpensioner samt tilläggspensioner efter 65 års ålder är följsamhetsindexerade. Detta innebär att pensionerna räknas om vid varje årsskifte med förändringen av inkomstindex efter ett avdrag på 1,6 procentenheter. Om balanseringen är aktiverad används ett så kallat balansindex i stället för inkomstindex.

År 2021 blev inkomstpensionerna uppräknade med 0,5 procent. För år 2022 beräknas inkomstpensionen att indexeras upp med 1,4 procent. Genom att räkna bort effekten av förändringen av prisbasbeloppet kan real förändring av inkomstpensionerna beräknas. Bortsett från år 2022 så beräknas inkomstpensionerna minska reellt för åren 2021–2024.

Tabellen nedan visar effekten av följsamhetsindexeringen enligt huvudalternativet ovan. Förändringen för inkomstpension gäller också tilläggspension över 65 år.

Tabell 5. Index- och inkomstpensionsutveckling 2019–2024

Prognosförändring	Utfall			Prognos		
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Förändring av inkomstindex, %	+3,1	+3,8	+2,2	+3,0	+2,8	+2,8
Nominell förändring av inkomstpensionerna, %	+1,4	+2,1	+0,5	+1,4	+1,2	+1,2
Förändring av prisbasbelopp, %	+2,2	+1,7	+0,6	+1,3	+1,5	+2,5
Real förändring av inkomstpensionerna, %	-0,7	+0,4	-0,1	+0,1	-0,3	-1,2

Balansindex har tidigare använts istället för inkomstindex. Indexeringen är återställd 2018 och för år 2020 finns det inte heller något balansindex eftersom balanstalet är över ett. För åren 2021–2024 beräknas att balanstalet och därmed också det dämpade balanstalet blir större än 1,0 vilket innebär att det inte blir någon balansering dessa år enligt beräkningen.

När den inkomstgrundade pensionen sänks höjs garantipensionen för dem som hade både inkomstgrundad pension och garantipension. När inkomstpensionen sänks tillkommer det även en del nya ”garantipensionärer” som hamnar under brytpunkten för garantipension. De får dock låga belopp i garantipension. Balanseringen hade därför en höjande effekt på utgifterna för garantipension, bostadstillägg och i visst mått äldreförsörjningsstöd. Vissa änkepensioner påverkas också av balanseringen.

Prisbasbeloppet beräknas öka under perioden 2021–2024. Höjda prisbasbelopp har en höjande effekt på utgiftsnivån för garantipension till ålderspension, garantipensioner till efterlevandepension, äldreförsörjningsstöd, efterlevandestöd samt tilläggspension före 65 års ålder. Inkomstindex beräknas också öka. Det påverkar inkomstgrundade efterlevandepensioner inklusive barnpensioner. Prognosen för inkomstindex påverkar också pensionsrätten för barnår.

Tabellen nedan visar de tre viktigaste indexen inom pensionssystemet för åren 2021–2024. De två förstnämnda är prognostiserade av Pensionsmyndigheten medan prisbasbeloppet är prognostiserat av Konjunkturinstitutet. Indexen redovisas också i bilaga 2. Åren 2021–2024 kommer det inte att finnas något balansindex enligt beräkningen.

Tabell 6. Fastställda och prognostiserade index och basbelopp

Index och basbelopp	Utfall		Prognos		
	2020	2021	2022	2023	2024
Inkomstindex	182,58	186,52	192,18	197,55	203,15
Inkomstbasbeloppet	66 800	68 200	70 300	72 300	74 300
Prisbasbeloppet	47 300	47 600	48 200	48 900	50 100

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

1:1 Garantipension till ålderspension

Tabell 7. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024
14 013 800	13 365 400	13 323 900	13 748 500

Analys

Antalet ålderspensionärer beräknas öka under åren 2021–2024 eftersom det är fler som tillkommer än som avlider. Nya ålderspensionärer har inkomstgrundad pension i betydligt större utsträckning än äldre ålderspensionärer. Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får garantipension. Antalet garantipensionärer påverkas även av relationen mellan följsamhetsindexeringen och prisindexeringen. De år följsamhetsindexeringen är högre än prisindexeringen minskar antalet garantipensionärer av detta skäl och vice versa. Det beror på att garantipensionens gränsvärden räknas upp med prisbasbeloppet samt att garantipensionen avräknas mot inkomstpensionen som följsamhetsindexeras.

Prisbasbeloppet beräknas öka under åren 2021–2024. Det har en höjande effekt på utgiftsnivån.

Omkring 686 000 ålderspensionärer beräknas ha garantipension vid mitten av år 2021. Antalet ålderspensionärer med garantipension beräknas bli 679 000 år 2022 och 667 000 år 2024.

Genomsnittligt garantipensionsbelopp beräknas bli ungefär oförändrat fram till år 2024. Det beror till största del på indexeringen, en kombination av prisbasbeloppet och inkomstindex.

Det kom en dom från EU-domstolen i december 2017 som innebär att garantipensionen ska beräknas annorlunda för personer som har bott och tjänat in pension och försäkringsperioder i flera EU/EES-länder. Förmånen kommer med den nya tillämpningen att endast beviljas till personer bosatta i Sverige och i beräkningen kommer hänsyn att tas till pensionärens totala försäkringstid inom EU/EES, inte bara den svenska försäkringstiden. Garantipensionen kommer samtidigt att minskas med faktiskt beviljade utländska pensioner från andra EU/EES-länder vilket inte gjorts tidigare. Garantipensionen kan i olika fall bli både högre och lägre. Den nya tillämpningen har gällt sedan februari 2019 för nybeviljade ärenden och befintliga ärenden har ändrats sedan juli 2019. Garantipension betalas fortsatt ut till personer bosatta utanför Sverige inom EU/EES under 2019–2021 för att därefter eventuellt upphöra, beroende på politiska beslut. Sammantaget så bedöms den

nya tillämpningen medföra lägre utgifter jämfört med den gamla tillämpningen.

Ingen hänsyn har tagits till höjningen av den lägsta åldern för att ta ut garantipension från 65 till 66 för år 2023 eftersom det inte finns någon proposition.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2021.

Tabell 8. Prognosjämförelse utgifter för garantipension. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	13 985 800	13 494 400	13 117 900	13 474 500
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden		-174 000	+136 000	+163 000
Volym- och strukturförändringar	+28 000	+45 000	+70 000	+111 000
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	14 013 800	13 365 400	13 323 900	13 748 500
Differens i 1000-tal kronor	+28 000	-129 000	+206 000	+274 000
Differens i procent	+0,2	-0,7	+2,2	+3,2

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för garantipension påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt även av inkomstindex/balansindex (ju lägre inkomstindex/balansindex desto högre garantipensioner).

Prognosen för prisbasbeloppet är höjd för åren 2023–2024 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för dessa år.

Prognosen för inkomstindex är höjd för 2022 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen för 2022. För år 2023 är prognosen för inkomstindex sänkt jämfört med föregående prognos. Det har en höjande effekt på utgiftsprognosen för 2023.

Volym- och strukturförändringar

Medelbeloppet har höjts jämfört med föregående prognos. Medelbeloppet har under de senaste månaderna varit högre än vad som antogs i föregående prognos.

1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Tabell 9. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024
9 350 100	8 822 600	8 288 800	7 784 800

Från anslaget finansieras änkepension, allmän omställningspension, förlängd omställningspension och särskild efterlevandepension samt garantipensioner till dessa förmåner. Änkepension svarar för 92 procent av utgifterna.

Analys

Änkepensionssystemet är under avveckling. För åren 2021–2024 beräknas antalet änkepensioner minska med drygt 11 000 per år. Antalet änkepensioner prognosticeras till nästan 212 000 i genomsnitt under 2021 och förväntas sjunka till strax under 178 000 år 2024. Antalet garantipensioner till änkepension prognosticeras bli 2 000 i genomsnitt under 2021 och beräknas minska till 900 fram till 2024.

Allmänna omställningspensioner beräknas minska något på sikt men kan också variera lite mellan åren. För 2021 beräknas antalet bli 3 300 och minska till 3 100 år 2024. Antalet garantipensioner till allmän omställningspension beräknas bli 2 200 år 2021 och minska till 2 000 år 2024.

Antalet förlängda omställningspensioner beräknas minska från 2 900 under 2021 till 2 800 år 2024. Garantipensioner till förlängd omställningspension förväntas också minska från 2 100 år 2021 till 2 000 år 2024.

EU-domstolen meddelade i december 2017 sin dom i ett mål om den svenska garantipensionen. Enligt domen ska garantipension kategoriseras som en minimiförmån enligt artikel 58 i EU:s förordning 883/2004. Enligt den nya lagen ska Sverige inte fortsätta betala ut garantipension till personer som är födda 1938 eller senare och som är bosatta i ett annat land inom EES eller i Schweiz. Garantipensionen kommer samtidigt att minskas utifrån storleken på eventuell utländsk pension från andra EU/EES-länder vilket inte görs idag.

Garantipension kommer fortsatt att betalas ut till personer bosatta utanför Sverige inom EU/EES fram till och med 2021 för att därefter eventuellt upphöra, beroende på politiska beslut. Prognosen tar fortsatt inte hänsyn till utfallet av EU-domen då de nya reglerna, när de antas, beräknas få liten effekt på utgifterna för efterlevandepension till vuxna. Under 2020 betalades nästan 8 miljoner ut i garantipension för efterlevande till personer som inte var folkbokförda i Sverige.

Prognosen har inte beaktat den planerade höjningen av den högre pensionsåldern från 65 till 66 år 2023 eftersom regeringen inte har lämnat någon proposition.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2021.

Tabell 10. Prognosjämförelse utgifter för efterlevandepension till vuxna. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	9 351 100	8 772 100	8 306 200	7 783 400
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden	+200	+53 200	-14 100	+5 600
Volym- och strukturförändringar	-1 200	-2 700	-3 300	-4 200
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	9 350 100	8 822 600	8 288 800	7 784 800
Differens i 1000-tal kronor	-1 000	+50 500	-17 400	+1 400
Differens i procent	-0,0	+0,6	-0,2	+0,0

Ändrade makroekonomiska antaganden

De inkomstgrundade efterlevandepensionerna påverkas av inkomstindex. Garantipensionerna påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt också av inkomstindex (ju högre inkomstindex desto lägre garantipensioner). Inkomstindex har störst inverkan på utgiftsprognosen. För prognosen av omställningspension används också en sammanvägning av timlöneökningen under flera år.

Jämfört med föregående prognos så har inkomstindex höjts med 0,6 procent för 2022, minskat med 0,2 procent för 2023 och höjts med 0,1 procent för 2024. Detta medför att utgifterna för efterlevandepension till vuxna förändras med ungefär lika mycket för respektive år.

Prisbasbeloppet är oförändrat för 2022, har höjts med 100 kronor för 2023 och med 200 kronor för 2024. Timlöneökningen förväntas bli något högre för 2021 för att sedan minska med nästan lika mycket för 2022 för att därefter öka svagt. Den samlade effekten av ändrade prognoser av prisbasbelopp och timlöneökning har en begränsad påverkan på utgifterna och den största förändringen sker för år 2024 där utgifterna förväntas öka med drygt en miljon kronor.

Volym- och strukturförändringar

I prognosen tas hänsyn till SCB:s senaste befolkningsprognos från april 2021 men i övrigt är antagandena oförändrade i förhållande till föregående prognos. Den nya befolkningsprognosen förväntas medföra minskade utgifter för omställningspension och förlängd omställningspension med 1–4 miljoner kronor per år under 2021–2024.

1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Tabell 11. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024
10 503 700	10 502 500	10 613 800	10 797 600

Analys

Under prognosperioden beräknas antalet ålderspensionärer som får bostadstillägg (BTP) öka svagt. Antalet ålderspensionärer prognostiseras öka vilket har en höjande effekt på antalet förmånstagare. Något som dock motverkar detta är att många av mottagarna är äldre pensionärer och att nyblivna pensionärer i genomsnitt har en högre pension.

Anslagskrediten räcker inte för 2021 och tilläggsanslag behövs därför. Utgiftsprognosen för 2021 visar att avvikelsen från tilldelade medel är 618 miljoner kronor. Avvikelsen beror delvis på att det finns ett ingående överföringsbelopp från 2020 på 388 miljoner kronor. Det har även blivit högre retroaktiva utbetalningar och högre medelbelopp under de senaste månaderna, jämfört med tidigare prognos, vilket påverkar att anslagskrediten överskrids. Pensionsmyndigheten förslag till anslag 2021 i Budgetunderlaget år 2020 var 10 891 miljoner kronor men anslagsbeloppet blev senare i budgetpropositionen 10 274 miljoner kronor.

Boendekostnadernas förändringar har stor betydelse för bostadstilläggets utveckling. I Konjunkturinstitutets prognos beräknas boendekostnadsindex för bostads- och hyresrätter år 2021 öka med 1,2 procent och år 2022 med 1,7 procent. Vi antar att detta index ökar med två procent per år för åren därefter.

Benägenheten att ansöka om bostadstillägg påverkar utgiften. Det är osäkert hur stort ”mörkertalet” är, det vill säga hur många som är berättigade till bostadstillägg men som inte har det. Förändras benägenheten att ansöka om bostadstillägg kan utgifterna för bostadstillägg påverkas.

Ingen hänsyn har tagits till höjningen av minimiåldern för att ta ut bostadstillägg från 65 till 66 för år 2023 eftersom det inte finns någon proposition.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2021.

Tabell 12. Prognosjämförelse utgifter för bostadstillägg. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	10 447 400	10 458 300	10 513 300	10 679 300
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden	-11 200	-61 100	+28 100	+6 200
Volym- och strukturförändringar	+67 500	+105 300	+72 400	+112 100
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	10 503 700	10 502 500	10 613 800	10 797 600
Differens i 1000-tal kronor	+56 300	+44 200	+100 500	+118 300
Differens i procent	+0,5	+0,4	+1,0	+1,1

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för bostadstillägg påverkas av inkomstindex/balansindex, prisbasbelopp och boendekostnadsutvecklingen.

Prognosen för inkomstindex har höjts för åren 2022 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det leder till att inkomstpensionen blir högre för 2022. Eftersom BTP påverkas av pensionärens inkomst så har detta en sänkande effekt på utgiftsprognosen för bostadstillägg för 2022. Prognosen för inkomstindex har sänkts för 2023. Det har en höjande effekt på utgiftsprognosen.

Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2023–2024 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har en höjande effekt på garantipension och många tjänstepensioner. Det har haft en något sänkande effekt på utgiftsprognosen.

Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter har sänkts för 2021. Det har en sänkande effekt på utgiftsprognosen för 2021. För år 2022 har prognosen för förändring av boendekostnadsindex höjts jämfört med föregående anslagsuppföljning. Det har en höjande effekt på utgiftsprognosen för åren 2022–2024.

Volym- och strukturförändringar

De retroaktiva utgifterna för åren 2021–2022 beräknas bli högre jämfört med vad vi antog i föregående anslagsuppföljning. De retroaktiva utgifterna har varit relativt höga under de senaste månaderna.

Medelbeloppet beräknas bli något högre för åren 2021–2024. Medelbeloppet har varit något högre under de senaste månaderna.

1:4 Äldreförsörjningsstöd

Tabell 13. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024
1 189 000	1 206 900	1 238 900	1 273 900

Analys

Förmånen är avsedd för personer som är 65 år eller äldre och som inte får sina grundläggande försörjningsbehov tillgodosedda genom andra pensionsförmåner.

Medelantalet personer med äldreförsörjningsstöd (ÄFS) beräknas till 25 400 år 2021. Antalet personer med ÄFS beräknas öka under kommande år eftersom en större andel av dem som är födda 1938 eller senare är berättigade till ÄFS jämfört med dem som är födda 1937 eller tidigare. De som är födda 1937 eller tidigare kan få hel garantipension efter 10 års bosättningstid i Sverige. Det är därför mycket färre från denna grupp som har ÄFS. Reglerna ser annorlunda ut för de som är födda 1938 eller senare och det krävs 40 års bosättningstid för att få hel garantipension. Av dessa skäl beräknas antalet personer med ÄFS öka under kommande år.

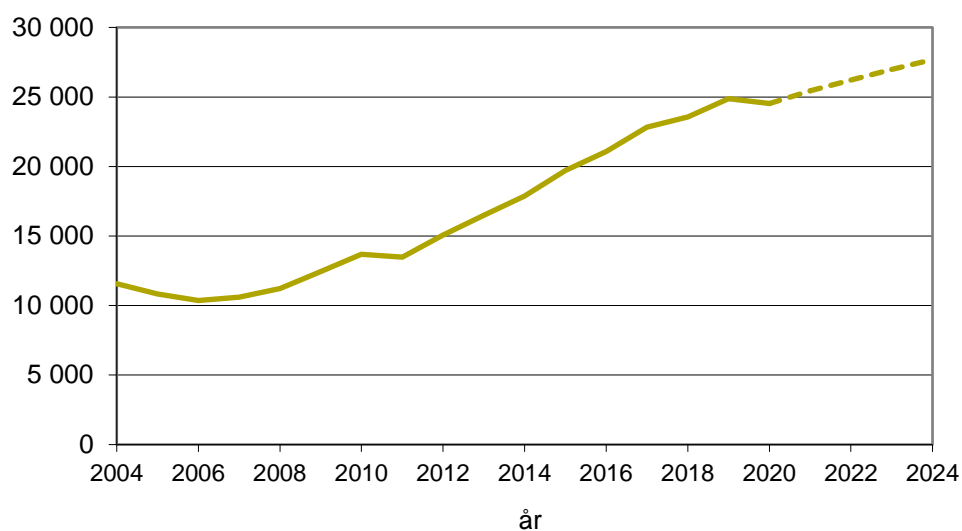
Antalet förmånstagare påverkas av minskad eller ökad invandring. Invandring av asylskäl ökade fram till år 2015 men har därefter minskat. Ungefär två procent av dem som invandrar av asylskäl och som får uppehållstillstånd är över 60 år.

Benägenheten att ansöka om äldreförsörjningsstöd påverkar utgiften. Det är osäkert hur stort mörkertalet är, det vill säga hur många som är berättigade till äldreförsörjningsstöd men som inte har förmånen. Förändras benägenheten att ansöka om äldreförsörjningsstöd kan utgifterna för äldreförsörjningsstöd påverkas.

År 2024 beräknas antalet förmånstagare ha ökat till 27 700 personer.

Ingen hänsyn har tagits till höjningen av minimiåldern från 65 till 66 år för år 2023 för att ta ut äldreförsörjningsstöd eftersom det inte finns någon proposition.

Figur 3. Antal personer med äldreförsörjningsstöd, utfall och prognos

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2021.

Tabell 14. Prognosjämförelse utgifter av äldreförsörjningsstöd. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	1 182 400	1 201 500	1 233 100	1 267 800
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden	-800	+400	+1 300	+2 000
Volym- och strukturförändringar	+7 400	+5 000	+4 500	+4 100
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	1 189 000	1 206 900	1 238 900	1 273 900
Differens i 1000-tal kronor	+6 600	+5 400	+5 800	+6 100
Differens i procent	+0,6	+0,4	+0,5	+0,5

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2023–2024 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Eftersom skälig levnadsnivå är

knuten till prisbasbeloppet har denna förändring haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för dessa år.

Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter är sänkt för år 2021 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen för åren 2021. För år 2022 har prognosen för förändring av boendekostnadsindex höjts jämfört med föregående prognos. Det har en höjande effekt på utgiftsprognosen för åren 2022–2024.

Volym- och strukturförändringar

Antalet förmånstagare beräknas bli något högre än vad som antogs i föregående prognos. Antalet förmånstagare har varit något högre under de senaste månaderna jämfört med vad som prognostiserades i föregående prognos.

Antalet förmånstagare med höga belopp beräknas bli något fler vilket höjer medelbeloppet. Utgifterna har därför höjts jämfört med föregående prognos.

1:5 Inkomstpensionstillägg

Tabell 15. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024
2 028 000	6 121 000	6 187 000	6 249 000

Analys

Inkomstpensionstillägg är en ny pensionsförmån som kommer att börja betalas ut från och med september 2021.

Utgifterna för inkomstpensionstillägg prognostiseras till 2,0 miljarder kronor för 2021 då förmånen introduceras från och med september månad. Utgifterna beräknas sedan öka kraftigt till 6,1 miljarder för 2022 då förmånen är helt infasad. Kostnaderna beräknas sedan succesivt öka något för varje år; 6,2 miljarder för 2023 och knappt 6,3 miljarder för 2024. Eftersom beloppsnivåerna inte indexeras utan sätts utifrån politiskt beslut så beror utgiftsökningen främst på att antalet pensionärer ökar.

I december 2021 beräknas omkring 57 procent, 1 233 000 pensionärer, av alla pensionärer som är 65 år och äldre att få en utbetalning av inkomstpensionstillägg. Denna andel beräknas vara relativt oförändrad fram till december 2024 vilket då kommer att motsvara 1 270 000 pensionärer. Andelen mottagare bland kvinnor beräknas förbli omkring 67 procent över samma tidshorisont (745 000 respektive 784 000 pensionärer).

Andelen män med inkomstpensionstillägg beräknas minska från nästan 48 procent (489 000) ner till drygt 45 procent (485 000). Skillnaden mellan könen förklaras främst av att män i större utsträckning har pensioner som är för höga för att vara berättigade till förmånen.

Det genomsnittliga årsbeloppet beräknas bli nästan 5 000 kronor över samtliga år. Kvinnorna beräknas vara berättigade till högre belopp än männen, nästan 5 300 kronor i genomsnitt över hela prognoshorisonten. Männen beräknas få omkring 4 500 kronor i genomsnitt.

Prognosen beaktar ej att den lägsta åldern för att få pensionstillägg höjs med riktåldern från 65 till 66 för år 2023 eftersom det inte finns någon proposition.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2021.

Tabell 16. Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	2 029 000	6 126 000	6 194 000	6 257 000
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden				
Volym- och strukturförändringar	-1 000	-5 000	-7 000	-8 000
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	2 028 000	6 121 000	6 187 000	6 249 000
Differens i 1000-tal kronor	-1 000	-5 000	-7 000	-8 000
Differens i procent	-0,0	-0,1	-0,1	-0,1

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna har minskats något över hela prognoshorisonten till följd av att prognosen av antalet pensionärer med inkomstgrundad pension har sänkts.

2:1 Pensionsmyndigheten

Tabell 17. Prognos anslag, 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024
778 000	692 000	700 000	707 000

Analys

Anslagsprognosen för åren 2021-2023 överensstämmer med anslagstilldelning i regleringsbrevet 2021 respektive aviserade medel i senaste budgetpropositionen (BP21) för övriga år under perioden. För år 2024 framgår ingen anslagsnivå i BP21 varför myndigheten utgått från aviserat anslag 2023 och räknat upp detta med 1 procent för att kompensera för pris- och löneökningar. Detta ger en anslagsprognos på 707 miljoner kronor för år 2024.

Konsekvenser av anslagsnivåerna i denna prognos beskrivs under avsnittet *De totala administrationskostnaderna* längre fram. Där finns även beräkningar av myndighetens faktiska medelsbehov för att säkerställa verksamheten inom våra befintliga uppdrag, dvs. beräknat behov av ytterligare medel utöver de som redovisas i prognosuppgifterna.

I denna prognos har vi fortsatt inte tagit hänsyn till eventuella konsekvenser inom följande områden där utredning, beredning etc. pågår:

- Reformeringen av fondtorget, steg 2
- Utredningen om fondtorgets förvalsalternativ
- Garantipensionsutredningen
- Beloppsgräns för att utreda återkrav

Anslagsöversikt

Av anslagsöversikten framgår att prognosen för verksamheten innevarande år rymms inom tillgängliga medel för år 2021.

Avvikelsen från tilldelade medel i tabellen nedan kommer av den preliminärt beräknade användningen av anslagskrediten vilken utgör *ingående överföringsbelopp* från 2020.

Tabell 18. Anslagsöversikt 2021, 1000-tal kronor

Ingående överföringsbelopp från 2020	-10 125
Anslag 2021	777 588
Summa tilldelade medel 2021	767 463
Prognos för hela året	778 000
Årets över/under-skridande	-412
Avvikelse från tilldelade medel	-10 537

Högsta anslagskredit	23 327
Tillgängliga medel	790 790
Överskridande av anslagskredit	0

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen som följer görs en jämförelse med den föregående prognosen som lämnades i april. Prognosen är oförändrad och överensstämmer med aviserade medel i BP21.

Tabell 19. Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	778 000	692 000	700 000	707 000
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden				
Volym- och strukturförändringar				
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	778 000	692 000	700 000	707 000
Differens i 1000-tal kronor	0	0	0	0
Differens i procent	0,0	0,0	0,0	0,0

De totala administrationskostnaderna

I följande tabeller redogörs för Pensionsmyndighetens prognos för de totala administrationskostnaderna samt fördelningen mellan de olika finansieringskällorna. Först redovisas en prognos utifrån anvisade och aviserade medel i BP21 i löpande priser. Därefter görs i 2021-års priser en beskrivning av vilka konsekvenser denna prognos får för Pensionsmyndighetens verksamhet inklusive beräkningar av medelsbehovet för att hantera detta. Slutligen redovisas en sammanställning av Pensionsmyndighetens faktiska medelsbehov, dvs. vi har till lämnad prognos adderat de kostnader vi bedömer tillkommer för att upprätthålla godtagbara resultat inom myndighetens verksamhet samt genomföra aktuell reformagenda inom pensionsområdet.

Totala kostnader – löpande priser

Prognoserna för de totala kostnaderna motsvarar här aviserade medel i BP21.

Pensionsmyndigheten har i BP21 anvisats 12 miljoner kronor i förvaltningsanslag från 2021 för att intensifiera arbetet med att *Motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott*. För arbetet med *Civilt försvar* anvisas ytterligare 3 miljoner kronor i förvaltningsanslag i BP21, även det från 2021.

Motsvarande finansiering för dessa två områden i form av avgiftsuttag från inkomstpensions- och premiepensionssystemen framgår inte av BP21. Pensionsmyndigheten har i beräkningar visat att avgiftsuttaget ur AP-fonderna därmed bör ökas med 9 miljoner kronor för att finansiera arbetet med att *Motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott* och med 2,5 miljoner kronor för arbetet med *Civilt försvar*, totalt 11,5 miljoner kronor. Avgiftsuttaget ur premiepensionsfonderna bör ökas lika mycket, 11,5 miljoner kronor för dessa delar. Regeringen har i sitt beslut om avgiftsuttag för år 2021 tagit hänsyn till myndighetens beräkningar.

Tabellen nedan utgår från uppgifterna i BP21, tabell 3.26, och är justerade med de kompletterande avgiftsuttag som beskrivs ovan för samtliga år under perioden, som en konsekvens av att anslagsnivåerna för arbetet med att *Motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott* samt arbetet med *Civilt försvar* kvarstår under perioden.

Tabell 20. Totala administrationskostnader. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Total administrationskostnad	1 760 000	1 709 000	1 729 000	1 746 000
Varav Anslagsmedel	778 000	692 000	700 000	707 000
Varav AP-fonder/Inkomstpension	487 000	507 000	513 000	518 000
Varav Premiepensionsfonder/ Premiepension	495 000	510 000	516 000	521 000

Analys

En viktig förutsättning för inrättandet av ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten var att riksdagen inte skulle behöva besluta om verksamheten genom årlig budgetreglering eftersom systemet skulle bära sina egna kostnader. För att riksdagens intentioner ska nås får systemet för inkomstgrundad ålderspension inte subventionera annan verksamhet inom Pensionsmyndigheten. På motsvarande sätt får inte andra förmånsslag subventionera verksamhet som avser inkomstgrundad ålderspension.

Pensionsmyndighetens verksamhet kan något förenklat delas i tre områden, ålderspension som i sin tur delas i inkomst-/tilläggs pension (finansiering via AP-fonderna/inkomstpensionen) och premiepension (finansiering via Premiepensionsfonderna/premiepensionen), samt övriga pensionsrelaterade förmåner såsom garantipension, bostadstillägg och efterlevandepension (finansiering via förvaltningsanslaget/statsbudgeten).

Beräkningen av Pensionsmyndighetens administrationskostnader grundar sig på självkostnadsprincipen och att varje del av verksamheten ska bära sin andel av myndighetens totala kostnader, inklusive administrativa stödfunktioner. Både i ekonomisk redovisning och i budgetering tas hänsyn till att Pensionsmyndighetens verksamhet innefattar ovanstående tre

resultatområden. Det innebär att intäkter och samtliga kostnader för resultat-områdena särredovisas och att över- och underskott redovisas.

Enligt Pensionsmyndighetens modell för kostnadsfördelning belastar administrationskostnader så långt som möjligt omgående rätt finansieringskälla eftersom kostnader ofta kan härledas direkt till en specifik förmån/pensionsprodukt, via till exempel tidredovisning och kontering av fakturor. På detta sätt fördelas därmed den övervägande delen av verksamhetens kostnader direkt mot rätt finansieringskälla. Den procentuella fördelning mot de olika finansieringskällorna som erhålls vid den direkta fördelningen används därefter för att fördela de resterande kostnaderna. Detta för att kostnadsfördelningen totalt ska spegla vår verksamhet på bästa sätt.

De naturliga svängningarna inom ramen för vår verksamhet, som till exempel kan komma av tillfälliga insatser inom något område eller förmån, gör att proportionerna för belastningen mot de olika finansieringskällorna ständigt varierar. Detta gör i sin tur vår tredelade finansieringsmodell till en ständig utmaning som trots omfattande beräkningar vid verksamhetsplaneringen och noggrann uppföljning av kostnadsutfallet blir svår att förutse. Utifrån analyser av tidigare utfall samt av verksamhetsplaner för de kommande åren, görs prognoser för fördelningen mellan finansieringskällorna. Denna kostnadsfördelning, som således är svår att prognostisera, används i beräkningarna i utgiftsprognoser, budgetunderlag samt i framställan om avgiftsuttag.

Totala kostnader – 2021 års priser

Pensionsmyndigheten har i Budgetunderlaget 2021-2023 samt i utgiftsprognoser under 2020 beskrivit områden där vi beräknat att det finns behov av ytterligare finansiering. Flera av dessa behov har tillgodosetts i BP21.

För att säkerställa verksamheten inom våra befintliga uppdrag ser Pensionsmyndigheten dock fortfarande ett behov av viss medelsförstärkning utöver den som aviserats i BP21. Detta gäller samtliga år under budgetperioden.

Nedan lämnas en redogörelse för de områden för vilka vi bland annat i de senaste årens Budgetunderlag påtalat behov av kompletterande finansiering, och där behovet kvarstår. De områden som beskrivs är:

- Allmän pension, tillämpning efter EU-dom
- Försenad effekthemtagning från NBT
- Förstärkning av kundservice
- Informationsuppdraget

Slutligen finns i detta avsnitt en sammanställning av dessa områden med behov av kompletterande finansiering, och jämförelse görs mellan myndighetens beräknade faktiska medelsbehov och de medel som aviserats i BP21.

Allmän pension, tillämpning efter EU-dom

Löpande ärenden inom allmän pension (AP)

Den löpande handläggningen har i och med den tidigare EU-domen medfört att AP-ärenden blivit mer komplicerade vilket ökat administrationskostnaderna för detta förmånsslag.

I Budgetunderlaget 2021-2023 äskades 44 miljoner kronor kopplat till konsekvenserna av EU-domen. 20 av dessa avsåg medel för att GARP-omräkningarna i Karlstad skulle slutföras första halvåret 2021, och resterande 24 miljoner kronor för avsåg den mer resurskrävande AP-handläggning som krävs så länge GARP betraktas som minimiförmån i enlighet med EU-domen.

I budgeten 2021 har Pensionsmyndigheten fått 9 miljoner kronor till den löpande hanteringen av AP-ärenden. Utöver detta har myndigheten med internt omfördelade medel tillfälligt finansierat ytterligare 20 miljoner kronor av det bedömda behovet på 44 miljoner kronor, och återstående behov om 15 miljoner kronor är ofinansierat.

Handläggningen av allmän pension kommer så länge garantipensionen ska beräknas som en minimiförmån att vara mer resurskrävande än före EU-domen. I avvaktan på eventuell ändring av garantipensionen kommer således behovet av de extra medel som tilldelats för 2021 att kvarstå som behov även under 2022. Tidigare beräkningar, vilka kvarstår inför 2022, innebär att EU-domen får konsekvenser i uppskattningsvis 41 000 ärenden och medför merkostnader på ca 24 miljoner kronor.

Konsekvenser

Konsekvenserna av uteblivna medel för merarbetet till följd av EU-domen innebär att hårdare prioritering av ansökningsärenden inom allmän pension behövs för att säkerställa att utbetalningar sker i tid. Följden blir då en ökad risk för att redan beviljade pensioner utbetalas med felaktigt belopp då ändringar inte tas om hand i tid. Trots förhållandevis goda resultat ur ett externt perspektiv har hanteringen av allmän pension i dagsläget stora utmaningar delvis på grund av konsekvenserna av den tidigare EU-domen, men även då införandet av inkomstpensionstillägget tagit mycket handläggningsresurser i anspråk under våren. De ärendebalanser som hittills har ackumulerats inom allmän pension, där handläggning av garantipension ingår, kommer även med extra medel att ta lång tid att arbeta ner till önskvärd nivå och risken för att ärenden inte omhändertas i tid är hög under tiden. Utan tillskottet är risken stor att ärendebalansen inte kommer kunna arbetas ner mer än marginellt.

Tabell 21. Allmän pension, tillämpning efter EU-dom. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

Allmän pension, tillämpning efter EU-dom			
Fördelningsnyckel finansiering			
Förvaltningsanslag	100%		
AP-fonder/Inkomstpension	0%		
Premiepensionsfonder/Premiepension	0%		
Finansieringsbehov, 1000-tal kronor	2022	2023	2024
Förvaltningsanslag	24 000	24 000	24 000
AP-fonder/Inkomstpension	0	0	0
Premiepensionsfonder/Premiepension	0	0	0
Summa	24 000	24 000	24 000

Försenad effekthemtagning från NBT

Handläggningssystemet för bostadstillägg är fortfarande allvarligt. I tidigare beräkningar planerades en kraftig avarbetning av ärendebalansen under 2021, mycket på grund av de beräknade effekterna från det nya handläggningssystemet NBT. En förutsättning för att kunna realisera effekterna av NBT var att snabbt kunna avarbeta pågående ärenden i det gamla handläggningssystemet (ÄHS). För det ändamålet tilldelades Pensionsmyndigheten extra medel under 2019 till 2020. Implementeringen av NBT visade sig dock vara mycket mer resurskrävande än vad som ursprungligen beräknats framförallt beroende på kvalitetsbrister avseende de uppgifter som ligger till grund för beräkningen av befintliga förmånstagares bostadstillägg. Detta försvårade dels flytten av befintliga kunders uppgifter men genererade även extremt stora utfall av systemgenererade ändringsärenden. En översiktlig analys av effekterna av systemet har visat att en del av de förväntade effekterna uppstått på nyinkomna ärenden men inte kunnat omsättas i minskade ärendebalanser. Detta eftersom NBT fungerar bäst på aktuella (nyligen inkomna) ärenden och då ärendebalanserna fortsatt är höga riskerar de uppgifter som NBT inhämtar bli inaktuella innan ärendet handläggs och då försvinner en stor del av fördelen med systemet.

I och med att effekterna från NBT ännu inte kan realiseras kommer det att dröja innan NBT kan frigöra resurser från handläggningen av bostadstillägg. Den ursprungliga planen var att använda frigjorda resurser från bostadstillägg under andra halvan av 2021 för att komma tillrätta med hanteringen av återkrav där balanserna av pågående ärenden är stora. Som nämnts, skulle Pensionsmyndigheten enligt tidigare bedömning ha förutsättningar att ta hem effekter av besparingar med början under 2021. När dessa bedömningar gjordes hade Pensionsmyndigheten ackumulerat mellan 50 000 och 60 000 pågående bostadstilläggsärenden och cirka 8 000 till 9 000 pågående återkravsärenden. Sedan dess har dessa ärendebalanser växt ytterligare och vi har nu cirka 80 000 pågående bostadstilläggsärenden och cirka 19 000 återkravsärenden.

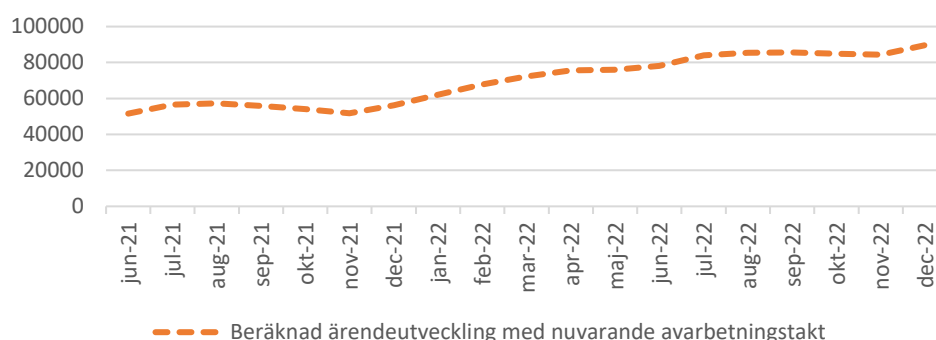
Detta sammantaget innebär att utgångsläget är sämre än när de tidigare bedömningarna gjordes och, även om vi nu ser att läget succesivt förbättras, finns det indikationer på att avarbetningen kommer bli mer tidskrävande än vad som ursprungligen beräknats. Det innebär att det är mycket svårt att bedöma när hanteringen av bostadstillägg är i ett läge där det är möjligt att genomföra besparingar utan att det får konsekvenser i form av ett försämrat läge i form av ökade balanser och längre handläggningstider.

Konsekvenser

Konsekvensen av besparingar under 2022 skulle vara att bemanningen inom bostadstillägg skulle behöva reduceras med upp till 30 procent. Med tillgängliga medel beslutade i senaste budgetpropositionen beräknas ärendebalanserna växa kraftigt under 2022 till ännu högre nivåer än vad vi ser idag. Stora neddragningar inom bostadstillägg kommer inte bara påverka handläggningen av ansökningar om bostadstillägg utan kommer även att påverka tillgängligheten i telefon för de kunder som har frågor om bostadstillägg. Detta då handläggning och kundservice hanteras integrerat sedan februari 2021.

Nedanstående diagram visar en prognos över ärendeutvecklingen för ansökningar och kundgenererade ändringsärenden utifrån aviserade medel i senaste budgetpropositionen och med förutsättningen att avarbetning fortsatt sker i nuvarande takt.

Figur 4. Beräknad ärendeutveckling

De långa handläggningstiderna inom bostadstillägg har även inneburit att ärendebalanserna inom verksamhetsområdet återkrav vuxit då handläggare inom återkrav har förts över till bostadstillägg för att klara situationen. Myndighetens ursprungliga plan, som nu inte kommer att realiseras, var att dessa handläggare skulle återföras till återkrav och att delar av effekthemtagningen skulle användas under 2021 för att beta av dessa balanser. För det fall regeringen ändå väljer att genomföra effekthemtagningen kommer myndigheten ha ännu mindre möjligheter att hand om återkravsbalanserna.

Utifrån ovan beskrivna konsekvenser föreslår myndigheten att minskade anslag till följd av införandet av NBT skjuts på framtiden i enlighet med följande tabell.

Tabell 22. Förсенad effekthemtagning från NBT. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

Försenad effekthemtagning från NBT			
Fördelningsnyckel finansiering			
Förvaltningsanslag	100%		
AP-fonder/Inkomstpension	0%		
Premiepensionsfonder/Premiepension	0%		
Finansieringsbehov, 1000-tal kronor	2022	2023	2024
Förvaltningsanslag	45 000	45 000	45 000
AP-fonder/Inkomstpension	0	0	0
Premiepensionsfonder/Premiepension	0	0	0
Summa	45 000	45 000	45 000

Förstärkning av Kundservice

Sedan februari 2021 tillämpar Pensionsmyndigheten ett nytt arbetssätt för att hantera telefoni och handläggning inom respektive förmånshandläggning. Det nya arbetssättet innebär, efter en omorganisation, att handläggare både ges ett ansvar för handläggning och för att svara i telefon. Även om arbetssättet visar vissa positiva indikationer när det gäller tillgänglighet är det för tidigt att dra några slutsatser om effekter gällande inflödet av telefonsamtal och kötider.

En stor efterfrågan i form av telefonsamtal och epost till myndigheten bedöms kvarstå även för 2022, inte minst till följd av de utskick gällande tjänstepensionsomräkningar som genomförs årligen med start 2021 och som medför stora mängder samtal till myndigheten. Det samlade behovet om ytterligare medel för kundservice, motsvarande 30 miljoner kronor, som myndigheten äskade om i särskild hemställan i januari 2020 (VER 2020-61) kvarstår som behov även för 2022.

Konsekvenser

Med nuvarande resurssättning är kapaciteten gällande kundservice uppskattningsvis drygt 60 000 samtal per månad. Prognosen för 2021 är 970 000 unika samtal, varav ca 200 000 samtal är med anledning av införandet av inkomstpensionstillägget men som för kommande år fortsatt bedöms till ca 20 000 samtal. Under årets första fem månader har antalet inkommande samtal legat i linje med den prognosen och överskrider därmed kapaciteten. Inför 2022 minskas myndighetens anslag gällande arbete med inkomstpensionstillägget då förberedelsearbetet för införandet upphör. Även om antalet samtal gällande inkomstpensionstillägget bedöms minska kommande år innebär de anslagsminskningarna troligen att nuvarande kapacitetsnivå också minskar och därmed inte motsvara behoven. För myndigheten innebär utblivna tillskott att tillgängligheten med stor sannolikhet inte kommer att kunna förbättras och svarstiderna fortsatt kommer att ligga långt från det mål som regeringen formulerat trots de åtgärder som i övrigt vidtagits såsom

processeffektivisering med stöd av s.k. systemanalys, omorganisation och chatbot. Med tillskott av medel är det fortfarande mycket osäkert när regeringens mål för tillgängligheten kan nås. Även om det nya arbets sättet med tillhörande organisationsförändring ökar möjligheten att hantera säsongsva-riationer i inflödet då handläggare snabbare kan växla mellan arbetsuppgif-ter, behöver ärendebalanserna inom bostadstillägg och återkrav hanteras in-nan vi kan se en tydlig minskning av efterfrågan i kundmötet.

Tabell 23. Förstärkning av Kundservice. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

Förstärkning av Kundservice			
Fördelningsnyckel finansiering			
Förvaltningsanslag	55%		
AP-fonder/Inkomstpension	31%		
Premiepensionsfonder/Premiepension	14%		
Finansieringsbehov, 1000-tal kronor	2022	2023	2024
Förvaltningsanslag	16 500	16 500	16 500
AP-fonder/Inkomstpension	9 300	9 300	9 300
Premiepensionsfonder/Premiepension	4 200	4 200	4 200
Summa	30 000	30 000	30 000

Informationsuppdraget

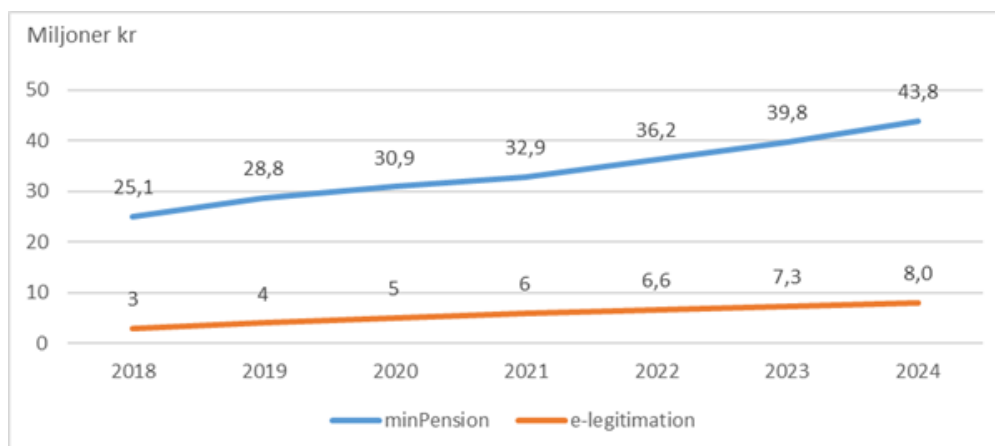
Pensionsmyndigheten bidrar till ökad medvetenhet och information genom såväl Orange kuvert som deltagandet och finansieringen av minPension. Kostnaderna för minPension och tillhörande e-legitimationshantering har dock ökat kraftigt under åren och uppgår 2021 till ca 39 miljoner kronor, vilket medför att myndighetens informationsinsatser kring ökad pensionsålder, andra reformer och det konsumentstärkande uppdraget får stå tillbaka. Dessutom har allt större del av informationsverksamheten från Pensionsmyndigheten handlat om att uppfylla lagkrav och informera om de olika för-månerna.

Enbart de årligen ökande kostnaderna för minPension har redan börjat tränga ut övriga informationsinsatser. Med den ökning som nu kan förutses så kommer 2022 all rörlig budget för riktade informationsinsatser, nyhets-brev och kampanjer att vara helt undanträngda.

Kostnader för minPension inklusive e-legitimation beräknas öka med 10 procent årligen. Kostnadsökningen kommer främst av ökade förvaltnings-kostnader hos minPension samt ökat antal användare av e-tjänster.

Kostnaderna för minPension och e-legitimation prognosticeras öka från sammanlagt 28,1 miljoner kronor 2018 till 51,8 miljoner kronor 2024.

Figur 5. Kostnaderna för minPension och e-legitimation

För att inte helt utarma informationsuppdraget som redan idag har en begränsad budget behöver kommande kostnadsökningar pareras med finansiering motsvarande nedanstående tabell. En strategi för informationsuppdraget är i framtagande under 2021 och kommer senare under året ge en mer fullständig bild av budgetbehov för måluppfyllnad.

Tabell 24. Informationsuppdraget. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

Informationsuppdraget			
Fördelningsnyckel finansiering			
Förvaltningsanslag	10%		
AP-fonder/Inkomstpension	60%		
Premiepensionsfonder/Premiepension	30%		
Finansieringsbehov, 1000-tal kronor	2022	2023	2024
Förvaltningsanslag	1 200	1 700	2 200
AP-fonder/Inkomstpension	7 200	10 200	13 200
Premiepensionsfonder/Premiepension	3 600	5 100	6 600
Summa	12 000	17 000	22 000

Tabell 25. Totala administrationskostnaderna – Budget 2021 samt aviserade medel i BP21 för åren 2022–2024. Beloppen i 2021 års priser. 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Total administrationskostnad	1 760	1 698 000	1 699 000	1 699 000
	000			
Varav Anslagsmedel	778 000	687 000	688 000	688 000
Varav AP-fonder/Inkomstpension	487 000	504 000	504 000	504 000
Varav Premiepensionsfonder/Premiepension	495 000	507 000	507 000	507 000

Tabell 26. Totala administrationskostnaderna – Faktiskt medelsbehov. Beloppen i 2021 års priser. 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Total administrationskostnad	1 760	1 809 000	1 815 000	1 820 000
	000			
Varav Anslagsmedel	778 000	773 700	775 200	775 700
Varav AP-fonder/Inkomstpension	487 000	520 500	523 500	526 500
Varav Premiepensionsfonder/Premiepension	495 000	514 800	516 300	517 800

Nedan följer en jämförelse mellan aviserade medel i BP21 och vårt beräknade faktiska medelsbehov. Av denna framgår beräknat underskott totalt samt per finansieringskälla.

Tabell 27. Totala administrationskostnaderna – Jämförelse mellan aviserade medel i BP21 och faktiskt medelsbehov. Beloppen i 2021 års priser. 1000-tal kronor

	BP, 2022	PMY, 2022	+/-	BP, 2023	PMY, 2023	+/-	BP, 2024	PMY, 2024	+/-
Tot	1 698 000	1 809 000	-111 000	1 699 000	1 815 000	-116 000	1 699 000	1 820 000	-121 000
A	687 000	773 700	-86 700	688 000	775 200	-87 200	688 000	775 700	-87 700
AP	504 000	520 500	-16 500	504 000	523 500	-19 500	504 000	526 500	-22 500
PP	507 000	514 800	-7 800	507 000	516 300	-9 300	507 000	517 800	-10 800

Tabell 28. Utökat medelsbehov per område samt totalt. Beloppen i 2021 års priser. 1000-tal kronor

Finansieringsbehov, 1000-tal kronor	2022	2023	2024
Allmän pension, tillämpning efter EU-dom	24 000	24 000	24 000
Försenad effekthemtagning från NBT	45 000	45 000	45 000
Förstärkning av Kundservice	30 000	30 000	30 000
Informationsuppdraget	12 000	17 000	22 000
Summa	111 000	116 000	121 000

Räntekontokredit (enligt 7 kap 4 § budgetlagen)

Pensionsmyndighetens räntekontokredit används för att finansiera rörelsekapital till myndighetens verksamhet som helhet, det vill säga som kreditutrymme för de löpande administrationskostnader avseende samtliga finansieringskällor. Behovet av kreditutrymme avseende administrationskostnaderna har vi sedan myndighetsstarten skattat till 10 procent av den totala kostnaden vilket vi också getts utrymme för i den kreditram som framgår av regleringsbrevet. Krediten har för detta ändamål endast använts marginellt.

Konstruktionen av avgiftsuttaget ur premiepensionssystemet, med årligt avgiftsuttag i maj månad, medför att krediten på räntekontot används till premiepensionens administrationskostnader under årets första månader fram till avgiftsuttaget. Under andra halvåret inverkar avgiftsuttaget i maj positivt på saldot på räntekontot. Krediten används även för Skatteverkets, Kronofogdens och Statens servicecenters administrationskostnader avseende premiepension, vilka ingår i det årliga avgiftsuttaget Pensionsmyndigheten gör i maj, och som vi överför till dessa myndigheter månadsvis i tolfedelar.

Av regleringsbrevet för 2021 framgår att Pensionsmyndighetens räntekontokredit även får användas för kostnader hänförliga till inrättandet av en ny nämndmyndighet, Nämnden för premiepensionens fondtorg.

Kreditanvändningen för perioden bedöms rymmas inom tilldelad räntekontokredit även då eventuella kostnader hänförliga till inrättandet av en ny nämndmyndighet beaktas.

Analys

Den maximala räntekontokredit under 2021 uppgår till 350 miljoner kronor. Räntekontokrediten får användas för att finansiera rörelsekapital till Pensionsmyndighetens verksamhet som helhet och till premiepensionssystemet fram till tidpunkten för avgiftsuttaget. Avgiftsuttag från premiepensionskonton görs en gång per år, i maj.

Den 31 mars var räntekontosaldot -100 miljoner kronor. Den fanns ett överskott av likvida medel när det gäller administrationen av inkomstpension med 34 miljoner kronor och när det gäller anslagsfinansierad verksamhet med 33 miljoner kronor. För finansiering av premiepensionssystemet uppgick underskottet till 168 miljoner kronor. Underskottet beror på att det årliga avgiftsuttaget från spararnas premiepensionskonton görs under maj månad och minskar därefter successivt fram till nästa års avgiftsuttag.

Räntekontosaldot består av rörelsekapital för verksamheten samt i förekommande fall överskott från tidigare år avseende administration av inkomstpension.

Särskild kredit (enligt 7 kap 6 § budgetlagen)

Om handelskrediten

Handelskrediten är det samlade kreditutnyttjandet för fondhandeln. Kreditutnyttjandet regleras utifrån ett toppkonto, där Pensionsmyndighetens olika konton för fondhandel, utländska valutakonton och buffertkonto ingår. Dagens totala kredit är bestämd till 8 miljarder kronor och har varit oförändrad de senaste sex åren. Enligt tidigare diskussion och nyupptagen kontakt med Riksgälden är Pensionsmyndighetens uppfattning att kreditkostnaden är låg, både gällande kreditlöftet samt eventuellt utnyttjande.

Varför handelskrediten finns

Grunden i kreditbehovet består i att Pensionsmyndigheten för spararnas bästa vill hålla deras premiepensionsmedel kontinuerligt investerade i fonder. En kontinuerlig investering uppnås genom att köp och sälj vid ett fondbyte sker parallellt. Eftersom likviden för köp generellt ska erläggas före det att likviden för en försäljning erhålls, så uppstår härvid ett likvidbehov. Detta likvidbehov tillgodoses med fondhandelns kreditutnyttjande. Parallella köp/sälj är inte helt ovanligt på marknaden utan tillämpas på flera fondplattformar. För det fall kredit saknas måste handeln skjutas upp, vilket innebär att kunden som önskar byta fonder inte är investerad i någon fond och inte exponerad mot värdepappersmarknaden.

Att inte vara exponerad mot värdepappersmarknaden kan potentiellt få negativa effekter för den enskilde. Åtskilliga studier har visat att majoriteten av avkastningen på ett år, kommer på ett fåtal av årets dagar. Det är därför av stor betydelse att vara investerad så många dagar som möjligt. Även om man beaktar snittavkastning under ett helår så blir avkastningen i kronor per dag väsentlig för premiepensionssystemet som helhet. Dessa anledningar ger således en stor nytta för spararen att kontinuerligt vara investerad på fondmarknaden, vilket förutsätter att kredit för fondhandeln är tillgänglig. En alternativ lösning skulle vara att avskaffa parallellhandeln (och kreditbehovet), där det således skulle innebära markanta negativa implikationer för premiepensionsspararna. Det skulle även krävas en omarbetning av Pensionsmyndighetens handelsmodell, vilket är mycket komplicerat, tidsödande och kostsamt.

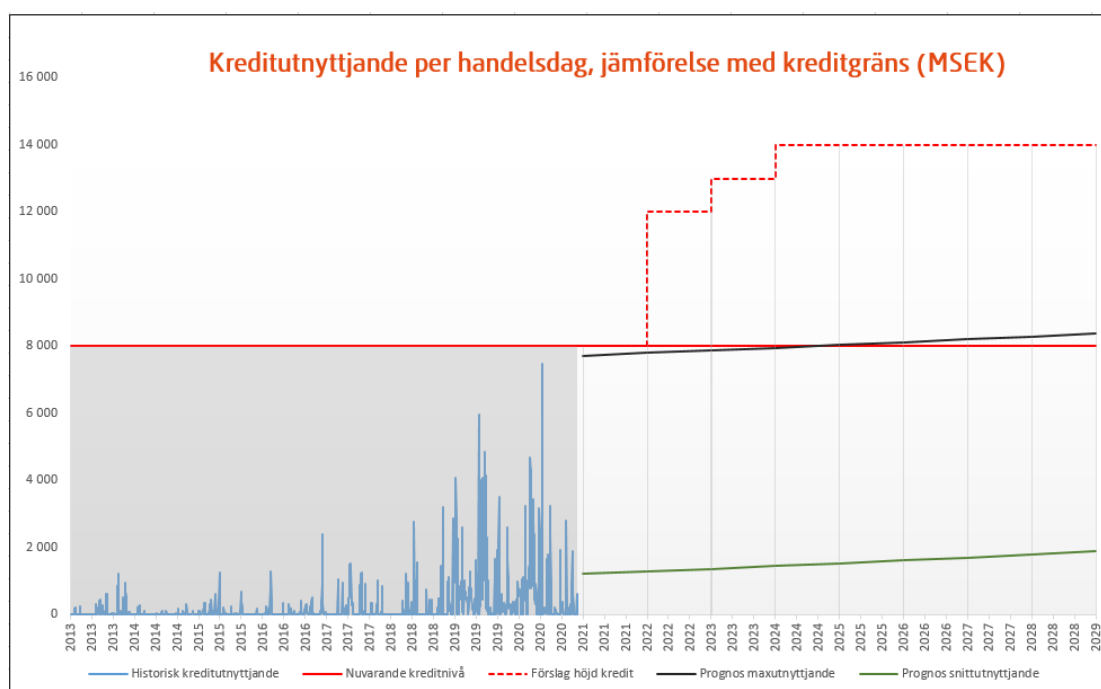
Historiskt kreditutnyttjande och prognos

För att fastställa framtida behovet av en kreditlimit prognosticeras fondhandelns storlek och utveckling. Pensionsmyndigheten ser en fortsatt ökad snittbehållning per sparare och ökad fondhandel. Allt annat lika, så måste därför handelskrediten höjas kontinuerligt.

Nedan graf visar en bild över det historiska kreditutnyttjandet. Det är en överblick över åtta senaste åren. Grafen visar att kreditutnyttjandet ökat markant under de senaste två åren, efter att under lång tid varit på betryggande avstånd från kreditgränsen.

Den streckade linjen indikerar behovet av höjd kreditgräns som återställer en säkerhetsmarginal till myndighetens prognosticerade behov av kredit.

Figur 6 – Kreditutnyttjande per handelsdag, jämförelse med kreditgräns

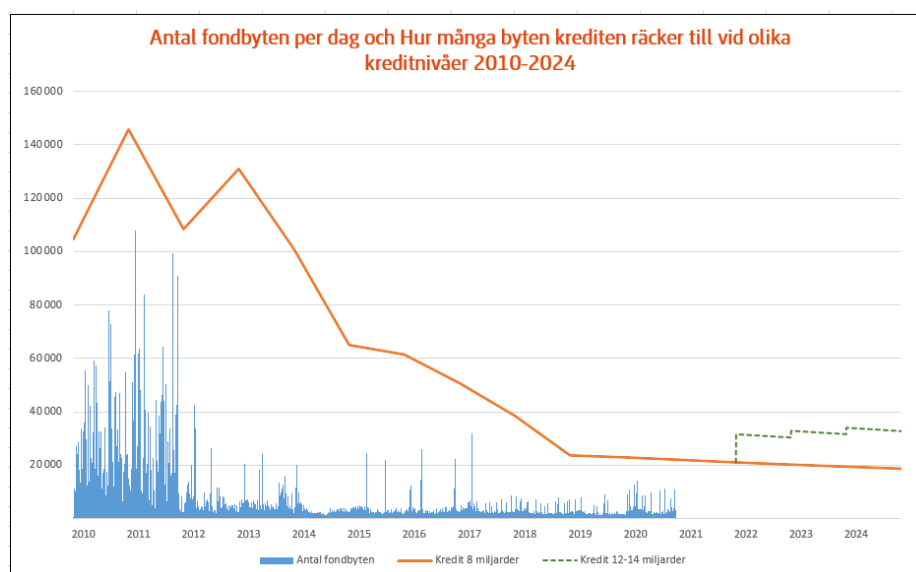
Servicenivån inom fondhandeln

Förutom att utvärdera vad som är en lämplig kreditnivå ur ett finansiellt synsätt, så ser myndigheten det även utifrån ett behov för fondhandelns kapacitet. Nivån på krediten är en av många faktorer som utgör myndighetens servicenivå, dvs. möjligheten att erbjuda kunderna en parallell handel och en möjlighet att få en exponering mot värdepappersmarknaderna utan avbrott. Kreditnivån begränsar indirekt hur många fondbyten som kan utföras under en dag.

Totalt förvaltad kapital i fondförsäkringen har ökat väldigt kraftigt senaste 10 åren, från 409 miljarder år 2010 till 1 458 miljarder år 2020. Den kraftiga ökningen har två orsaker, den positiva historiska avkastningen och en infasning av sparare i systemet. Fler nya sparare tillkommer än avlider, eftersom premiepensionen är en relativt ny produkt.

Idag klarar Pensionsmyndigheten av drygt 24 000 fondbyten på en dag, om inte kreditnivån ska överskridas. Denna nivå har minskat kraftigt senaste 10 åren eftersom snittbeloppet för kontobehållning har ökat markant.

Figur 7 – Antal respektive möjliga fondbyten vid olika kreditnivåer

Pensionsmyndigheten bedömer inte att kreditgränsen kan vara kvar på åtta miljarder länge till. De ungefär 24 000 snittfondbyten som kan hanteras på en dag, är på gränsen till en rimlig nivå.

Om krediten bibehålls på åtta miljarder ger det en framtida lägre servicegrad för Pensionsmyndighetens fondbyten, eftersom det då skulle innebära att myndigheten tvingas strypa fondhandeln enskilda dagar och därmed inte låta spararna göra fondbyten närhelst de så önskar. En sådan strypning innebär att man i systemet sätter ett antalstak för fondbyten en enskild dag och flyttar överskjutande fondbyten till nästkommande handelsdag. Det innebär i sin tur risk för minskad avkastning med lägre premiepension som följd.

Hantering av reformeringen av fondtorget, steg 2

Hantering av steg 2 kommer påverka kreditutnyttjandet i okänd omfattning. Det skulle kunna innebära högt kreditutnyttjande i en övergångsfas, beroende på hur avsluten hanteras. En stram kreditbegränsning vid större fondavslut, innebär att hanteringen inte sker på ett sparrfordelaktigt sätt. Vid avslut utnyttjas nämligen krediten för att möjliggöra återköp före likviddagen för försäljningen. Vid dessa tillfällen kan det annars bli åtskilliga dagar som spararen är utanför marknaden. Pensionsmyndigheten ser en risk att flera större avslut kan bli ett faktum under nästkommande år om steg 2 beslutas och implementeras.

Sammanfattning

På Pensionsmyndigheten pågår en utvärdering av fondhandelns kreditutnyttjande och även om utvärderingen och framtidsprognosen inte är helt klar kan myndigheten redan nu se att nuvarande kreditramens storlek, 8 miljarder kronor, inte har följt med utvecklingen av fondhandeln och premiepensionens storlek. Senaste året har kreditutnyttjandet varit oroväckande nära kreditgränsen och nu är tidigare säkerhetsavstånd från kreditgränsen i princip obefintlig.

Pensionsmyndigheten bedömer därför att krediten skulle behöva höjas redan från 2022. Förslagsvis till 12 miljarder kronor. För de efterföljande åren ser myndigheten indikativt ett behov att höja krediten ytterligare en miljard per år.

Tabell 29. Särskild kredit för fondhandeln, tkr i 2021 års prisnivå

2021	2022	2023	2024
Beslutad	Beräknat	Beräknat	Beräknat
8 000 000	12 000 000	13 000 000	14 000 000

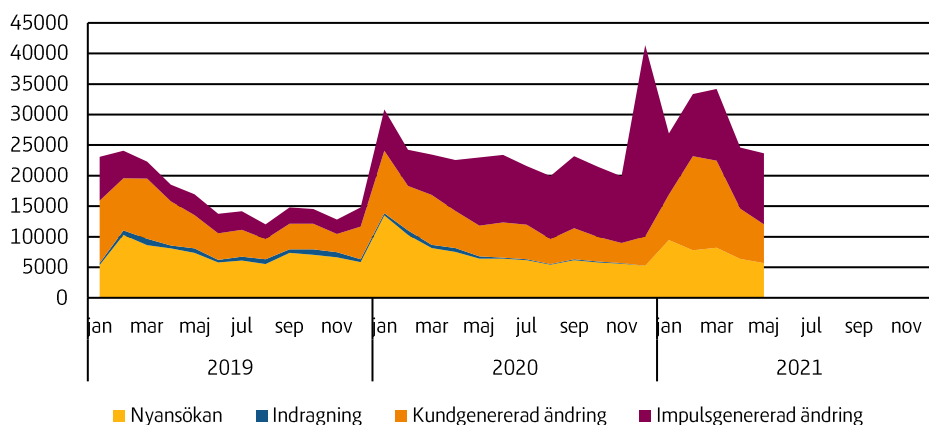
Fördjupad analys av verksamhetsläget avseende handläggningen av bostadstillägg och tillgängligheten i kundservice

Här följer en fördjupad analys av verksamhetsläget avseende handläggningen av bostadstillägg och tillgängligheten i kundservice som enligt regleringsbrevet ska lämnas vid prognostillfället.

Bostadstillägg (BT)

Inflödet under hela 2021 prognostiseras till 296 000 ärenden, vilket är något högre än inflödet 2020. Under perioden januari till maj är inflödet 6 % över prognos vilket medfört en ökad ansträngning inom förmånen, särskilt då en stor andel av inflödet för året kommer under årets första fyra månader. Det är inflödet av kundgenererade ändringar som har varit högre än prognosen, framförallt i februari och mars vilket tydligt framgår i figur 8. Den huvudsakliga anledningen till det ökade inflödet under februari och mars är de nya beslutsbrev som skickades ut för första gången i samband med tjänstepensionsomräkningen i januari 2021. I det brevet ser kunderna de beslutsgrundande uppgifterna på ett nytt sätt, och därmed påminns de om att anmäla ändringar på eventuellt inaktuella uppgifter. Fler ändringsanmälningar bidrar till högre kvalitet och färre felutbetalningar men även till temporärt högre arbetsbelastning.

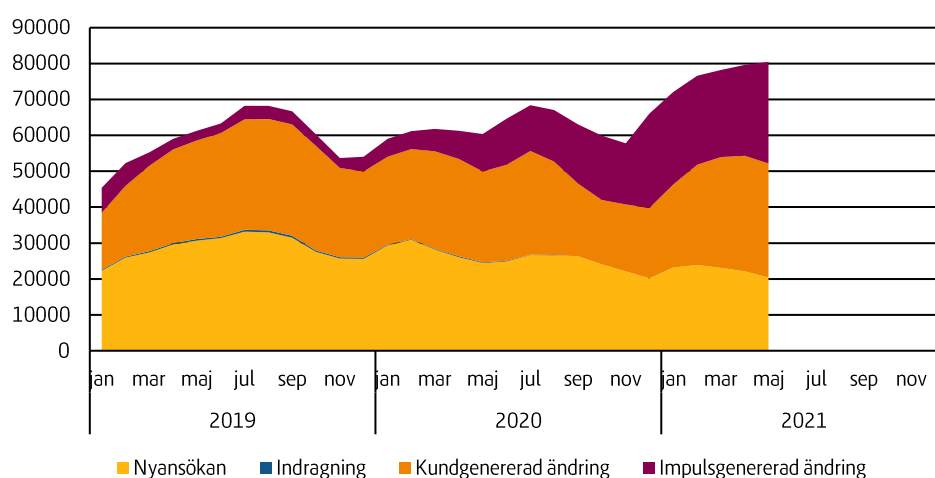
Figur 8. BT, utveckling av inflöde

Både det totala antalet avslutade ärenden och antalet avslutade ärenden per arbetad timme har hittills varit högre än samma period 2020. Ökningen av antalet avslut förklaras delvis av hur NBT hanterar impulser och delvis av ett högre antal maskinella beslut.

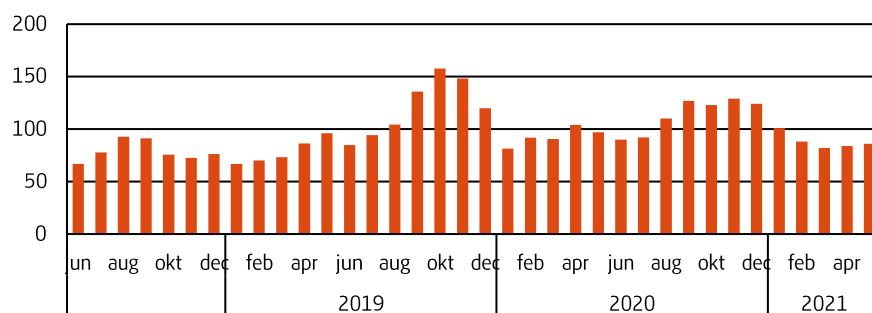
Ärendebalansen har ökat under de senaste åren och var vid ingången av året 66 000 ärenden. Vid utgången av maj 2021 var ärendebalansen 80 500 ärenden. Det är impulsärenden och kundgenererade ändringar som bidragit till balansökningarna under innevarande år. Särskilt kundändringarna behöver hanteras för att de kunder som uppstår bostadstillägg ska få korrekta utbetalningar och för att begränsa ökningen av resurskrävande återkravsärenden ytterligare men påverkar då utrymmet att arbeta med ansökningar om bostadstillägg.

Figur 9. Bostadstillägg, ärendeutveckling antal pågående ärenden

Under 2021 är målet att vid utgången av året ha en genomsnittlig handläggningstid på 40 dagar. Detta mål kommer sannolikt inte att uppnås även om de genomsnittliga handläggningstiderna är något kortare och andelen beslut inom 40 dagar är något högre än motsvarande period föregående år. Skälen till det är den stora ärendebalans som fortfarande finns kvar.

Figur 10. Genomsnittlig handläggningstid i antal dagar, ansökningar om bostadstillägg

Från och med 1 mars 2021 har förmånen flyttat fokus från balansen till att hantera inflödet av nya ärenden. Syftet är att inflödet inte ska resultera i en

ny ärendebalans men även att dra mer nytta av NBT som bidrar till större positiva effekter i ärenden där automatiskt inhämtade underlag fortfarande är aktuella. Det läggs även mer kraft på att hantera kundens efterfrågan vid första kontakten, framförallt via telefon och epost. Tanken är att i större utsträckning undvika att ärenden blir liggande vilket ofta resulterar i extraarbete i form av inaktuella uppgifter i ärendet, onödiga telefonsamtal och eventuellt återkrav. På grund av balansläget är de ärenden som hanteras i samband med telefonsamtal eller e-post ofta tidskrävande vilket påverkar möjligheterna att arbeta med andra ärenden negativt.

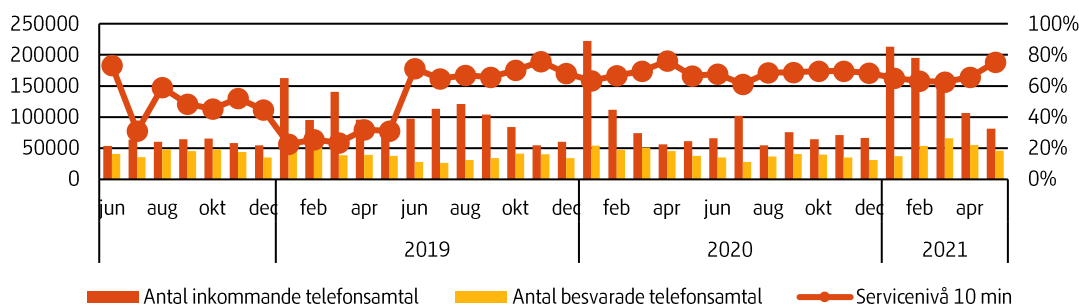
Även under 2021 prioriteras handläggningen av bostadstillägg före hanteringen av återkrav och de flesta handläggare som tidigare har arbetat med återkrav arbetar med bostadstillägg. Överföringen av resurser från återkrav har fått negativa effekter på återkravsbalanserna. Inom återkravshanteringen av ärenden som avser bostadstillägg har ärendebalansen ökat från 4 750 ärenden i januari 2019 till cirka 19 400 ärenden i slutet av maj 2021. Det samlade återkravsbeloppet uppskattas till cirka 242 miljoner kronor. Dessa ärenden är dessutom komplexa och resurskrävande att arbeta av och de ökade balanserna har medfört längre handläggningstider inom återkravsverksamheten. De långa handläggningstiderna inom bostadstillägg innebär att återkravsbeloppen för kunderna ofta blir stora.

Myndigheten vidtar fortsatt åtgärder för att komma tillrätta med de långa handläggningstiderna inom bostadstillägg och svarstiderna inom kundservice. Åtgärderna innefattar, utöver införandet av NBT, även informations- och kommunikationsinsatser och förbättringar av handläggningsprocesserna.¹ Likt NBT har de åtgärderna bäst förutsättningar att skapa nytta i de ärenden som kommer in framåt.

Kundservice

Verksamhetsläget inom kundservice var vid ingången på 2021 ansträngt. Under januari till maj var dessutom antalet som ringde myndigheten betydligt högre än tidigare år.

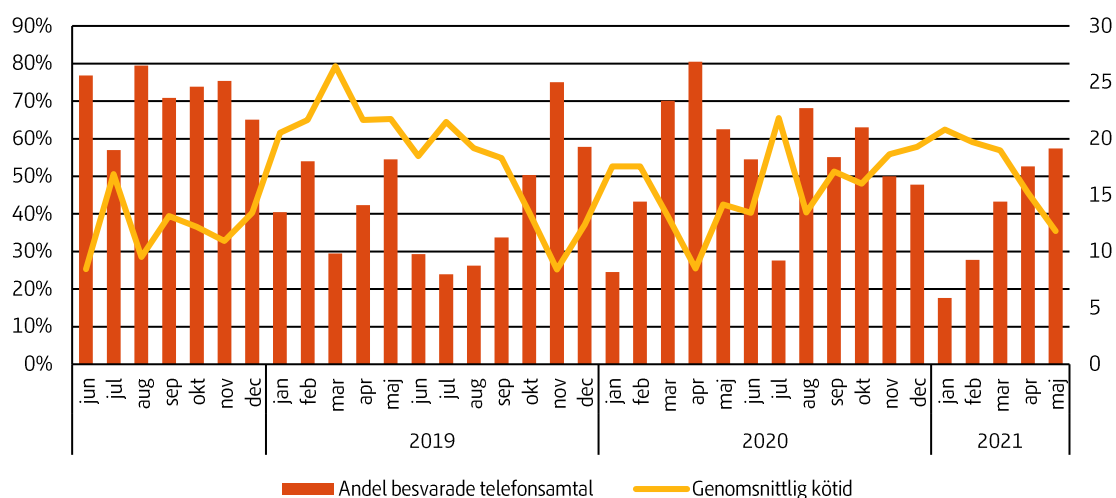
Figur 11. Kundservice, inflöde och servicenivå

¹ En handlingsplan för att komma tillrätta med de långa handläggningstiderna inom bostadstillägg och kundservice har lämnats till regeringen (Socialdepartementet) den 22 februari 2020

Som tidigare beskrivits bedöms kundservice ha en otillräcklig bemanning för att kunna möta inflödet av samtal och e-post. En omorganisation har genomförts för att öka förmågan att möta kundens behov vid första kontakten. Kapaciteten är i nuläget beräknad till att kunna besvara mellan 50 000 och 60 000 samtal per månad efter omorganisationen men antalet inkommande samtal har under de första tre månaderna 2021 varierat mellan 155 000 och 223 000 samtal och antalet inkommande samtal var fortsatt högt under april och maj i jämförelse mot föregående år. Då många kunder inte kom fram på första försöket medför det att många kunder behövt ringa igen vilket bidragit till det höga antalet inkommande samtal.

Figur 12. Kundservice, tillgänglighet och kötid

Fler samtal har besvarats februari-maj under 2021 jämfört med 2020 efter omorganisationen. Omorganisationen ger bättre förutsättningar att vid första samtalet hjälpa kunderna med deras samlade frågeställningar i syfte att minska onödiga omringningar eller andra framtida kontakter. Även handläggning av ärenden direkt i telefon ökar. Effekterna av det nya arbetssättet bedöms på sikt innebära en ökad kundnytta för de som tar kontakt med myndigheten, minskad onödig efterfrågan på andra tjänster hos myndigheten och ökad kostnadseffektivitet när färre handläggare behöver involveras i varje kunds ärende.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:5 Barnpension och efterlevandestöd

Tabell 30. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024
1 015 300	1 034 400	1 051 500	1 069 700

Analys

För år 2021 beräknas utgifterna bli 779 miljoner kronor för barnpension och 236 miljoner kronor för efterlevandestöd.

Anslagskrediterna räcker inte för 2021 och tilläggsanslag behövs därför. Avvikelsen från tilldelade medel är 66 miljoner kronor.

Antalet barnpensioner har tidigare minskat under en dryg tioårsperiod men sedan tre år tillbaka så ökar de och de beräknas fortsätta öka under prognosperioden. Antalet barnpensioner är vanligast för barn över 12 år. Antalet personer i de åldrarna beräknas öka enligt SCB:s befolkningsprognos.

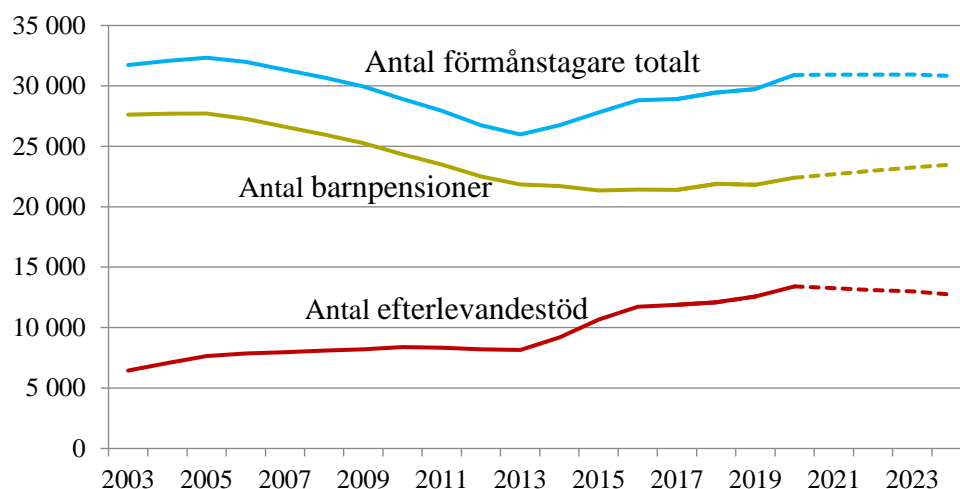
Det totala antalet barn med efterlevandestöd som utfyllnad till barnpensionen samt med enbart efterlevandestöd minskade något under åren 2011–2013 men under åren 2014–2020 ökade antalet, från 8 100 i december 2013 till 13 300 i december 2020. Antalet efterlevandestöd påverkas av antalet barn som invandrar. De barn som invandrar till Sverige och vars ena eller båda föräldrar har avlidit kan ha rätt till efterlevandestöd.

Nivån för underhållsstödet är idag högre än den är för efterlevandestöd. De som kan vara berättigade till efterlevandestöd men som inte har bevis eller som inte har tillräcklig kännedom om föräldrarnas dödsfall kan söka underhållsstöd istället för efterlevandestöd. Detta kommer troligen fortsätta ha en dämpande effekt på utgiftsutvecklingen för efterlevandestöd.

Vi beräknar att antalet efterlevandestöd kommer att minska svagt till och med 2024.

Det diagram som följer visar utvecklingen av antalet med de två förmånerna i december respektive år samt det totala antalet förmånstagare med barnpension och/eller efterlevandestöd.

Figur 13. Antal förmånstagare med barnpension eller efterlevandestöd, utfall och prognos

Vi beräknar att medelbeloppet för barnpensioner kommer att öka under prognosperioden. Barnpensionerna räknas upp under hela prognosperioden enligt den prognos som inkomstindex visar. Medelbeloppet för barnpension påverkas av delningstalen för ålderspension vid 65 år och detta delningstal förväntas öka kontinuerligt, vilket har en sänkande effekt på medelbeloppet. Medelbeloppet beräknas bli 33 900 år 2022 och 34 500 kronor år 2024.

Medelbeloppet för efterlevandestöd beräknas till 16 900 år 2022 och 17 500 år 2024. Orsaken till ökningen är att prisbasbeloppet och att inkomstindex ökar enligt prognosen.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2021.

Figur 14. Prognosjämförelse utgifter för barnpension och efterlevandestöd. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	1 015 900	1 031 600	1 056 100	1 073 900
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden		+5 000	-800	+1 600
Volym- och strukturförändringar	-600	-2 200	-3 800	-5 800
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	1 015 300	1 034 400	1 051 500	1 069 700
Differens i 1000-tal kronor	-600	+2 800	-4 600	-4 200
Differens i procent	-0,1	+0,3	-0,4	-0,4

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen för inkomstindex har höjts för 2022 men sänkts för år 2023. Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2023–2024. Det har haft en höjande effekt för åren 2023–2024 för barnpension och efterlevandestöd.

Volym- och strukturförändringar

Antalet med efterlevandestöd beräknas bli något färre än vad som prognostiserades i föregående anslagsuppföljning. Under de senaste månaderna har antalet med efterlevandestöd blivit färre än vad som antogs i föregående anslagsuppföljning.

1:7 Pensionsrätt för barnår

Tabell 31. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Anslag (= tillgängliga medel=anslagsbelastning)	8 070 800 ¹	8 517 500	8 578 200	8 424 500
Preliminär avgift	8 030 348			
Reglering, avser förhållanden tre år tidigare	40 452	408 900	405 700	102 300
Prognostiserad avgift för respektive år	8 128 900	8 108 600	8 172 500	8 322 200

¹ Fastställd av riksdag eller regering.

Anslaget omfattar statliga ålderspensionsavgifter för barnårsrätt till personer med barn under 5 år. Adoptivbarn utgör ett undantag och pensionsrätten beräknas då från det datum när föräldern/föräldrarna får omvårdnaden. Det kan leda till att barn upp till 10 års ålder omfattas av pensionsrätt för barnår.

Den statliga ålderspensionsavgiften består av två delar: dels en preliminär avgift som baseras på den beräknade pensionsrätten för barnår, dels ett regleringsbelopp som täcker avvikelserna mellan det preliminära belopp som tagits ut och faktisk avgift. Regleringen äger rum tre år efter det att det preliminära beloppet tas ut.

Analys

För försäkrad förälder till små barn i åldern 0–4 år och/eller med adoptivbarn som inte uppnått 11-årsåldern, fastställs det pensionsgrundande beloppet som det förmånligaste av följande tre beräkningsalternativ:

1. En utfyllnad till den enskildes pensionsunderlag året före barnets födelse/året då adoptivbarnet är i adoptivföräldrars vård.
2. En utfyllnad till 75 procent av den genomsnittliga pensionsgrundande inkomsten för alla försäkrade under 65 år.
3. Ett fast belopp på ett inkomstbasbelopp.

Prognosen påverkas dels av antalsutvecklingen av barn huvudsakligen i åldern 0–4 år, dels av utvecklingen av medelbelopp som beräknas i de olika beräkningsalternativen. Medelbeloppen påverkas i sin tur av timlöneutvecklingen, inkomstbasbeloppets utveckling och utvecklingen av den pensionsgrundande inkomsten.

Anslagsbeloppet år 2021 är 8 071 miljoner kronor inklusive ett regleringsbelopp på 40 miljoner kronor. År 2022 är anslaget 8 518 miljoner kronor inklusive ett regleringsbelopp om 409 miljoner kronor. Utvecklingen av anslagsposten, exklusive regleringsbelopp, för åren 2021–2024 följer främst utvecklingen av timlönen, sysselsättningsgraden, inkomstbasbeloppet samt antalet barn i åldern 0–4 år.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen april 2021.

Tabell 32. Prognosjämförelse Pensionsrätt för barnår. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	8 070 800	8 831 400	9 207 600	9 271 100
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden		27 500	1 100	12 900
Volym- och strukturförändringar		-360 100	-479 400	-578 200
Ny regel				
Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare		18 700	-151 100	-281 300
Differens mot förslag i budgetpropositionen				
Ny prognos	8 070 800	8 517 500	8 578 200	8 424 500
Differens i 1000-tal kronor		-313 900	-629 400	-846 600
Differens i procent		-3,6	-6,8	-9,1

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen är något höjd för samtliga år inom prognosen, främst till följd av en något höjd prognos för timlöneökningen. För år 2022 har även prognosen för inkomstbasbeloppet höjts vilket höjer prognosen för barnårsrätt ytterligare.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen är sänkt för samtliga prognosår till en följd av SCB:s senaste befolkningsframskrivning där det antas ett minskande antal barn i åldern 0–4 år över prognoshorizonten.

Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare

Höjningen år 2022 beror på att det tidigare avstämde regleringsbeloppet avseende år 2019 nu har ökat i och med fastställandet av den räntesats som läggs på beloppet.

Sänkningarna år 2023 och 2024 beror på det minskade antal barn i åldern 0–4 år enligt SCB:s senaste befolkningsstatistik för år 2020 och befolkningsframskrivning för år 2021.

Ålderspensionssystemet vid sidan om statens budget

Tabell 33. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Pensioner från AP-fonderna	331 996 000	342 561 000	352 649 000	363 177 000
Övriga utgifter från AP-fonderna	3 065 000	3 126 000	3 196 000	3 267 000
Summa under utgiftstaket	335 061 000	345 687 000	355 845 000	366 444 000
Premiepensioner	17 880 000	21 492 000	24 601 000	27 951 000
Summa ålderspensionssystemet	352 941 000	367 179 000	380 446 000	394 395 000

De utgifter som redovisas i detta avsnitt omfattar den inkomstgrundade ålderspensionen, det vill säga förmånerna tilläggspension, inkomstpension och premiepension. Dessa förmåner finansieras via AP-fonderna och premiepensionssystemet. Även AP-fondernas administrationskostnader, förvaltningsavgifter och kostnadsersättningar till Pensionsmyndigheten och Skatteverket med flera ingår i de utgifter som redovisas. Dessutom ingår överföringar av pensionsrätter till de europeiska gemenskaperna enligt lag (2002:125).

Utgifterna för de inkomstgrundade ålderspensionerna ingår inte i statens budget. AP-fondernas utbetalningar och administrationskostnader med mera redovisas ändå under statens utgiftstak. Premiepensionerna redovisas däremot inte under utgiftstaket.

Prognosen har inte tagit hänsyn till höjningen av den lägsta pensionsåldern från 62 till 63 år och höjningen av den högre pensionsåldern från 65 till 66 år för år 2023 eftersom regeringen inte har lämnat någon proposition.

Analys

Utgifterna för de inkomstgrundade pensionsförmånerna beräknas öka med 8,6 miljarder kronor från år 2020 till 2021. Inkomstindex för år 2022 har höjts något sedan föregående prognos och utgifterna väntas öka med 14,2 miljarder kronor under året. För 2023 och 2024 beräknas utbetalningarna öka med 13,3 respektive 13,9 miljarder kronor.

Utgifterna väntas öka konstant varje år till följd av ett ökat antal ålderspensionärer och att en allt större andel av pensionen utgörs av inkomstgrundad ålderspension för den genomsnittliga pensionären.

Antalet pensionärer med ålderspension (inklusive de med enbart garantipension eller premiepension) beräknas öka från 2 284 000 i december 2020 till 2 400 000 i december 2024. Det beror främst på att antalet personer i befolkningen som är äldre än 65 år ökar. Ett stigande antal utomlandsbosatta som har tjänat in pensionsrätter i Sverige är en annan orsak till ökningen.

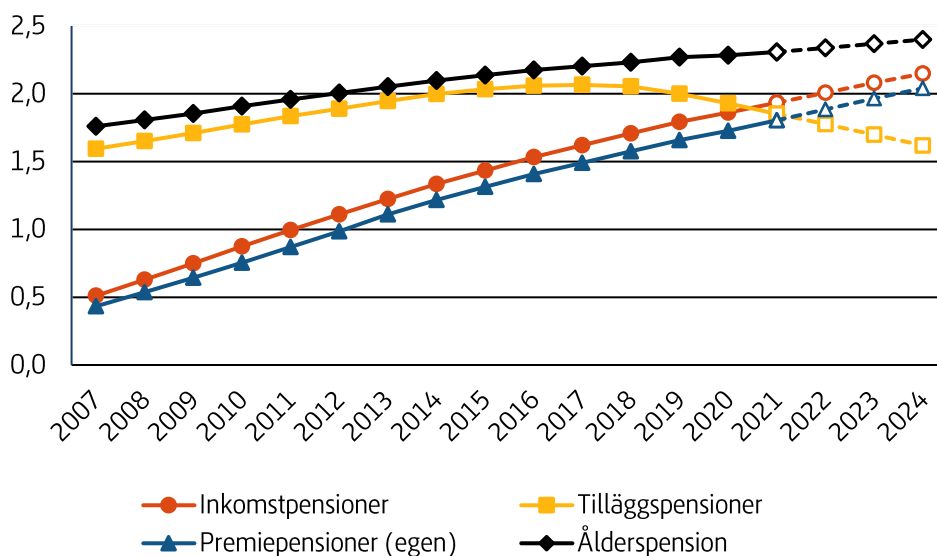
Antalet tilläggspensioner beräknas minska från 1 930 000 i december 2020 till 1 619 000 i december 2024. De som är födda 1954 eller senare får inte tilläggspension utan bara pension från det nya pensionssystemet – inkomstpension och premiepension. Under 2021 är det endast de som fyller 68 år eller som är äldre som kommer att få delar av tilläggspension när de tar ut sin pension. Eftersom det är få som påbörjar uttaget av pension så pass sent i livet så kommer antalet tilläggspensioner minska kraftigt framöver.

Antalet inkomstpensioner beräknas öka från 1 861 000 i december 2020 till 2 149 000 i december år 2024. Orsaken till den kraftiga ökningen är att alla nya pensionärer med pensionsrätter får inkomstpension samtidigt som majoriteten av dessa pensionärer fortfarande är relativt unga.

Antalet premiepensioner, exklusive premiepensioner till efterlevande, var 1 726 000 i december 2020 och beräknas bli 2 040 000 till december 2024. Det var drygt 31 000 efterlevande som fick premiepension i december 2020 och dessa beräknas stiga till knappt 50 000 till december 2024. Den stora ökningen beror på att nästan alla nyblivna pensionärer har premiepension och att befintliga pensionärer blir allt äldre.

Diagrammet nedan visar hur antalet ålderspensioner (inklusive personer med endast garantipension) har utvecklats sedan 2007 och hur antalet beräknas fortsätta att öka. Dessutom redovisas utvecklingen för de olika inkomstgrundade ålderspensionerna.

Figur 15. Antal ålderspensioner, tilläggspensioner, inkomstpensioner och premiepensioner i december (utfall och prognos), miljoner

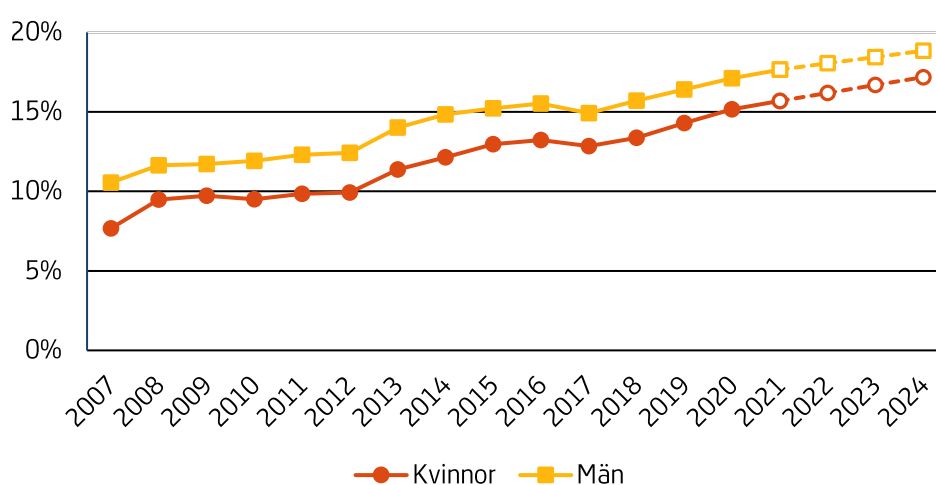

Den långsiktiga trenden pekar mot att en ökande andel av de med intjänade pensionsrätter väljer att ta ut sin pension både före och efter 65 års ålder.

Den tidigare normen att gå i pension vid 65 avtar stadigt år för år. Prognosen antar att detta pensionsmönster kommer att fortsätta in i framtiden och att en ökande andel kommer att ta ut pension i åldrarna 62–64, en minskande andel i åldern 65 och en ökande andel i högre åldrar.

Diagrammet som följer visar hur stor andel av alla 62-åringar som tjänat in pensionsrätter som var pensionärer i december, per år, samt den utveckling som prognosen antar. Prognosen antar att pensioneringstakten i den yngsta åldern kommer att fortsätta att öka i likhet med de senaste tre åren. Vi gör dock ett något försiktigare antagande och låter andelen öka något mindre brant än utfallet för föregående år.

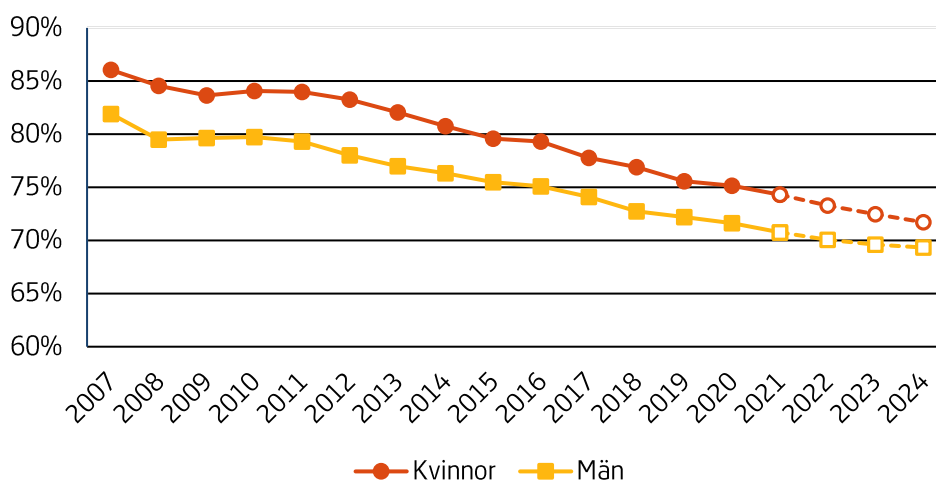
Figur 16. Andel 62-åringar med intjänade pensionsrätter som hade inkomstpension i december (utfall och prognos), procent

Vi kan inte observera någon anpassning i pensionsbeteende hittills utifrån statistiken. Andelen som har tagit ut sin pension vid 62 års ålder antas öka något under 2021 och framåt.

Diagrammet som följer visar hur stor andel av alla 65-åringar som tjänat in pensionsrätter som hade inkomstpension i december, per år.

Figur 17. Andel 65-åringar med intjänade pensionsrätter som hade inkomstpension i december (utfall och prognos), procent

Prognosen antar att pensioneringsmönstret följer den långa trenden och andelen som gått i pension vid 65 års ålder fortsätter minska. Skillnaden mellan kvinnors och mäns uttag av pension beräknas minska på lång sikt.

Inkomstpensionens storlek beräknas öka vilket bland annat beror på tjugondelsinfasningen av förmånen och av indexering. På motsatt sätt minskar tilläggspensionen beroende på att endast de som är födda 1937 eller tidigare får hela sin pension utbetald i form av tilläggspension. Premiépensionen ökar över tid till följd av att de nyblivna pensionärerna har kunnat tjäna in pensionsrätter till premiépensionen under fler år än äldre årskullar. Pensionsbeloppet påverkas sedan till stor del av aktie- och ränteutvecklingen samt av ändringar av förskottsrentan för premiépension.

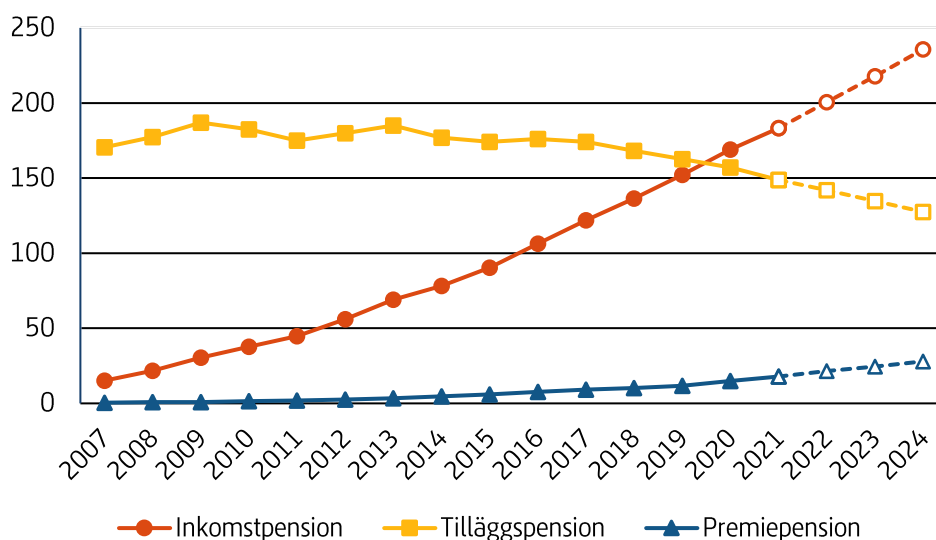
Medelbeloppet för inkomstpension beräknas öka med 4,5 procent 2021, 5,1 procent för 2022, 4,7 procent för 2023 och 4,5 procent 2024. Höjningarna i medelbeloppet är delvis en följd av höjningarna i inkomstindex, men även en följd av att yngre nyblivna pensionärer i snitt har högre pension än de äldre.

Medelbeloppet för tilläggspension beräknas minska samtliga år, med 1,4 procent år 2021, 0,6 procent år 2022, 0,9 procent år 2023 och 1,0 procent 2024.

Medelbeloppet för premiépension, exklusive premiépension till efterlevande, beräknas öka med 15 procent för år 2021 och 2022, främst till följd av tillväxt på aktiemarknaden. År 2023 samt 2024 beräknas medelbeloppet öka med 9,5 respektive 9,0 procent, dels till följd av utvecklingen på aktiemarknaden men även inflöde av nya pensionärer.

Diagrammet som följer visar utvecklingen av utgifterna för de inkomstgrundade pensionsförmånerna redovisat i antal miljarder kronor.

Figur 18. Utgifter för inkomstgrundade pensionsförmåner (utfall och prognos), miljarder kronor

År 2021 beräknas 42,5 procent av utbetalningarna utgöras av tilläggs pension, 52,4 procent av inkomstpension och 5,1 procent av premiepension. År 2020 blev det första året som utgifterna för inkomstpension översteg dem för tilläggs pension. År 2024 beräknas tilläggs pensionens andel ha minskat ner till 32,6 procent. Inkomstpension beräknas då utgöra 60,2 procent av utbetalningarna och premiepension 7,1 procent.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i april 2021.

Tabell 34. Prognosjämförelse utgifter för ålderspensionssystemet. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	353 325 000	365 473 000	381 516 000	394 690 000
Varav utgifter under utgiftstaket	335 401 000	343 929 000	356 858 000	366 678 000
Ändrade makroekonomiska antaganden		+2 142 000	-609 000	+195 000
Volym- och strukturförändringar	-356 000	-387 000	-414 000	-438 000
Ny regel				
Förändring av överföringar till EG				
Förändring av administrationskostnader	+16 000	+3 000	+10 000	+9 000
Ny prognos utgifter under utgiftstaket	335 061 000	345 687 000	355 845 000	366 444 000
Förändrad prognos för premiepensioner	-44 000	-52 000	-57 000	-61 000
Ny prognos	352 941 000	367 179 000	380 446 000	394 395 000
Differens i 1000-tal kronor	-384 000	+1 706 000	-1 070 000	-295 000
Differens i procent	-0,1	+0,5	-0,3	-0,1

Ändrade makroekonomiska antaganden

Den främsta makroekonomiska påverkan på utgifterna utgörs av förändringar i inkomstindex vilket påverkar inkomstpensionen och tilläggspensionen. Förändringar i inflation och timlöneökning kan påverka prognosen av administrationskostnader. Inkomstbasbeloppet används för att prognosticera intjänade pensionsrätter till inkomstpension och premiepension till de som ännu inte tagit ut sin pension.

Prognosen av inkomstindex har höjts för åren 2022 och 2024 samt sänkts för år 2023. Prognosen av inkomst- och tilläggspension följer dessa ändringar.

Volym- och strukturförändringar

Senaste statistiken visar tecken på något lägre antal pensionärer och pensionsutbetalningar jämfört med föregående prognos och antaganden för pensioneringstakt har justerats nedåt något. Inga större justeringar av dödlighetsantaganden har gjorts sedan föregående prognos.

Förändring för administrationskostnader

Utgifterna för administrationskostnader ökar något åren 2021–2023. Kostnaderna för AP-fondernas administration följer förändringen av prognoserna av timlöneökning och inflation.

Förändrad prognos för premiepensioner

Prognosen antar att värdet på sparande i fondförsäkring ökar med 14 procent under 2021 till en följd av utvecklingen på börsmarknaden, det vill säga samma antagande som i förra prognosen. Anledningen till att prognosen för premiepensioner minskar något är antagandet att antalet pensionärer minskar något jämfört med föregående prognos.

www.pensionsmyndigheten.se

